శారద రామాయణము

శ్రీ

శుభమస్తు.

శారదరామాయణము

ఇది

కర్నూలు జిల్లా సంపా...

యఱ్ఱగుంట్ల గ్రామనివాసియగు

నందవరీక కులోద్భవులైన

శ్రీవత్ససగోత్రి, కాకనూర్వాంశ

పయఃపారావార రాకాసుధాకర

గీ: యప్పగారి పౌత్రులున్నూ,

నరసరాజుగారి జ్యేష్ఠభార్యయగు

వెంకమాంబగర్భ సంజాతుడైన

బుచ్చి నరసరాజుగారిచే ప్రణీతంబై

వారిమనుమండ్రు

కరణం (1) రఘురామయ్య, (2) కృష్ణయ్యగారి కొమారుడు రామసుబ్బయ్య,

(3) ...రామయ్యగార్లవల్ల

...ంపబడియె.

...శ్వర ముద్రాక్షర

...ముద్రింపఁబడియె.

1918.

శ్రీ

శుభమస్తు.

శారదరామాయణము.

ఇది

కర్నూలు జిల్లా నంద్యాల తాలూకా
యఱ్ఱగుంట్ల గ్రామనివాసియగు
నందవరీక కులోద్భవుఁడైన
శ్రీవత్ససగోత్రి, కాకనూర్వంశ
పయఃపారావార రాకాసుధాకర
గిరియప్పగారి జ్యేష్ఠ కుమారు[illegible]
[illegible]
[illegible] నరసరాజుగారి జ్యేష్ఠభార్యయగు
వెంకమాంబగర్భ సంజాతుఁడైన
బుచ్చి నరసరాజుగారిచే ప్రణీతంబై
వారిమనమండ్రు
కరణాల (1) రఘురామయ్య, (2) కృష్ణ
య్యగారికొమారుఁడు రామసుబ్బయ్య,
(3) శ్రీరామయ్యగార్లవల్ల
ప్రచురింపబడియె.

[illegible]ర్నూలు చంద్రమౌళీశ్వర ముద్రాక్షర
[illegible]యందు ముద్రింపఁబడియె.
1918.

అవిఘ్నమస్తు.

శుభమస్తు.

శ్రీ శారదాంబాయైనమః.

శారదరామాయణము.

బాలకాండ.

అండా । శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండ । నాయకుండైన రాముదయనిండా । యుండగా షుబ్బగుకు రాట్ప్రచండ । కాండజాలనిర్దళితాఘకాండ । నందనైదికాంబోధి చేపండ । పక్షిశ్రీవత్సగోత్రమార్తాండ । కాంతికాసనూర్వంశభూండ । జాతనరశింహ్వానామధేయుండ । ఘనుసిపెనరాణిసారెగభాండ । సంజాతుడైనరశింహ్వుండ । ధరణివిక్రమాబ్దమునడుచుచుండ । ..మనుహనుమపంమగై యుండ । సంతనముతో ధారణసల్పుచుండ । సహసారవరమధ్యభాగాండ. జాదిపతివాహనుండునాదండ। వుండచూడిక్యానముశేయుచుండ । అతడుశారదావేషం..ండ । చూపియూరీతివాకదయుచుండ । చెప్ప..నరాముకోదండ । దీక్షాదిగురుకుబుద్ధి...ండ । ఫల్గుతానయ్యాభవరాశిచండ ।

చూచియీచరితయందుతప్పుండ । సుజనకవివరు
లుతీర్చుడీదండ । ములును వెయిశేతుమమ్మేలు
కోదండ । నారశింహ్యులకు అర్పణైయుండ ।
దీనిసభికులువినుచుండ ॥ ౨౭ ॥ ౧ ॥ ఏకతాళం ॥
శరణు । శ్రీసద్గురుమూర్తికిశరణు । శ్రీపార్వతీసు
నకుశరణు । శ్రీహరికినినేశరణు । శ్రీవాణీబ్రహ్మ
కుశరణు । శ్రీవిద్యాలరాజుకుశరణు । శ్రీరామ
కృష్ణులకుశరణు । శ్రీశ్యామలాంబకునుశరణు ।
శ్రీబాలబగళలకుశరణు । శ్రీనారశిహ్యులకుశర
ణు । శ్రీవ్యాసవమూర్తికిశరణు । జగదాదికాల
[illegible] తశరణు । శ్రీవిద్వత్పు కిశరణు ॥ ౧౨ ॥ ౨ ॥
హాశారదా ॥ ఆటతాళము ॥ ప॰ । శ్రీ[illegible]
భూనాథభోజ । నీకుమ్రొక్కెదనురవికులాంభో
జ । భృంగపుంగవాభంగాంగ తేజ । నీమగుణా
కథలుబలికెడిసుధీజ । నాళీఘనపాపఘనపవనతే
జ । ఆర్తజనకోటివరకల్పభూజ । కమలవైరిసమ
శ్రీముఖాంభోజ । నిందించగనురవికోటితేజ ।
నేనుయంతటివాడనోరాజ । నానుకోకేళిలింమి
ఘనమిత్రతేజ ॥ హాశారదా ॥ ౧౦ ॥ ౩ ॥ ఏక॥
ధీరా । దారితసోమకశూర । వృష్టికృతమందర
ధార । ధరణీధరదంష్ట్రాకారా । నఖభేదితదాన
వవీరా । స్వీకృతబలిసుఖపూర । నిర్మూలిత

స్పృహకాలవారా । వారాశిగర్వవిదార । రాధిక
మానసచోర । అసతీకృతదానవదార । వణీకాతి
హారికంధార । నేజీకృతిసంభారా । నతిగైకొ
నుకమలాధార ॥ ౧౭ ॥ ర ॥ ఆట ॥ అంత । నారదు
డువాల్మీకిచెంత । జేరికూర్చుండపూజలుకొంత ।
చేసిమునిపుంగవుడుమదినిమంత । సంబుననుమాని
తో వింతలింత । ముద్దులాడుచునుయిపుడుభూకాం
తే । వసులలో నెల్లగుణమణికాంత । కారుణ్యైనట్టివి
భుడెవ్వడింకో । చెప్పుమన్న వినినారదుండంత ॥ హా
శారదా ॥ శివశారదా ॥ ౮ ॥ గీ ॥ ఏక ॥ వృందూ ।
యిక్ష్వాకువంశకరుండు । దశరథనందనుండు ।
శ్రీరామనామధేయుండు । అయిపుట్టెనుభువి వి
ష్ణుండు । చేకొనుహరువిలురెండు । అటసీతను
పావకుండు । యియ్యగైకొనినిండు । మోదం
బునపురిసుఖనుండు । నంతటిదశరథుండు । పం
పెగహింగుడిపండు । భక్షించుచుతపములుమెం
డు । గాశాయగరావణుండు । సీతానుగొనిచని
గండు । మీరగలంకనుండు । నంతటరాఘవుం
డు । గూర్చుకవానరటెండు । తోడనుఅంబుధి
సుండు । సంచియురావణుదండు । తోడనుగూ
ల్చిప్రచండు । దైసీతనుగొనిరాముండు । అయో
ధ్యాపురిసుఖముండు । యిట్లనుచునారదుండు ।

చెప్పియుమునిపుంగవుండు । చనెనంతటివారినిం
ద్రుండు । యీకథయువిన ఫలముండు ॥ ౫౭॥ ౬॥
హారశారదా ॥ ఆట॥ చేరి । శిష్యులతో తమసా
నువారి । స్నానమునరించికూర్చున్నవారి । యె
దుటక్రౌంచపక్షినిమృగవిదారి । చంపగాచూచి
కోపంబుమీరి । శాపనిబల్కగాశ్లోకంబుపూరి ।
తంబుగనునిల్వాయాశ్రమము జేరి । చెప్పెరామా
యణముమేలుగోరి । దీనిపఠియింపయున్మేలభూ
రి । మేధగలవారాయన మాసి జేరి । కుశలవులు
వేడినచెప్పెవారి । తోడుకొనిరామసదనంబు జేరి ।
యుండవారిద్దరునజారశౌరి । మీరునేర్చినదిపల్క
మనకోరి । రామచంద్రుడనగా పెట్టమీరి । చప్ప
డొనగిరి రామకథసూరి । పాపసంఘంబుబోవును
పారి ॥ హారశారదా ॥౧౬॥ ౭ ॥ అది॥ క॥ అయ్యా॥
శ్రీరాములకథవినవయ్యా । దురితంబులు దూలునా
య్యా । శ్రీరామరామ అనవయ్యా । అనినంతట
ముక్తుండయ్యా । సిద్ధంబుగశ్రీరామయ్యా । సౌభా
గ్యములిచ్చుగదయ్యా । మీరందరుచూపినరయ్యా ।
నేజెప్పెదరామకథయ్యా ॥౮॥ ౮ ॥ హారశారదా॥
ఆట॥ అది । రాజకులమునకు రవివంశమాది ।
యైనవారిలో రఘువుంగవాది । ఘనులువెలసి రా
యులమౌలిరాది । రాజరాజై దశరథుండా ॥

పాపరాజంస్యగర్వవిభేది । యేలెబహుదినంబులా
నయోధ్యాది । పురము వెలగావృద్ధాప్యమూది ।
వచ్చెనంతలోతనమనో వేది । యూమదలచెనూ
పుత్రహీనాది । రాజ్యమంతయూవ్యర్థమనియెది ।
జారవచ్చియామంత్రివరులాది । మునులుజెప్పిరి
పుత్రసంపాది । యైనభువిలోన యజ్ఞమున్నాది ।
దానిజేయుమనఘనమనోహ్లాది । యగుచుదశర
థుడుమునివరులనూది ॥ హాశారదా ॥ ॥౧౭॥౯॥
ఏకతాళము ॥ యోరీ । అటుచేయుం చెటినారేరి ।
యనరుష్యశృంగునికోరి । పిలుపించుమనముని
మూరి । వరుడనగాశాస్త్రనహారి । పిలుచుకవ
చ్చెభూరి । వేదికతమసావారి । తీరమునజేశెటు
జేం । దక్షిణాతోయజ్ఞముపూరి । తంబుగజాయ
మూరి । సురలెల్లదానవారి । జారగపోయిభూరి ।
రావణుభయమనవారి । కభయములిచ్చెశౌరి ।
మీరందరుభువివానారి । గర్భములయుందుజేరి ।
పుట్టుండనవారటులైరి । అంతటదానవారి । య
జ్ఞేశునితావుజేరి । పరమాన్నమొసగనారి । మ
ణులుముగ్గురుకోరి । భక్షించగచక్రధారి । కౌ
సల్యకురామశౌరి । కైకమ్మకుభరతుడుభూరి ।
బాగైనలక్ష్మణసూరి । శత్రుఘ్నుండన యుదు
నారి । సుమిత్రతనయమొనవారి । సముదైనశ్రు...

లజేరి । నట్టికథభవసంహారి ॥౩॥ ౧౦॥ హాశా
రదా॥ ఆట॥ అట్టి। దశరథమహారాజు ట్టి। జగ
ములన్నియును పాలనెర్చుట్టి। రాముభంగ్రపుడ్డశ
గావెలశెనట్టి। సమయమందు యాగరిగాధిసుట్టి।
వచ్చినృపచంద్రుదశరథుసిదొట్టి। నీకుయాగంబు
గావదగునట్టి। పట్టిగలడంచువిన్నిబుద్ధిబుట్టి। రా
ము వేడితనమానీశుదృష్టి । జూచిదశరథునుబ
ల్కమీకిట్టి। మాటలాడంగతగదుమునిర్చుట్టి।
నిట్టిరాము కథపుణ్యములభట్టి॥ హాశారదా॥
౧౦॥ ౧౧॥ ఏకతాళం॥ హెచ్చి। ఆమాటకు
కన్నులుపిచ్చి। చూచినరాములనిచ్చి। పొమ్మ
న్నవారటువొచ్చి। తాటకనుశరమునగ్రుచ్చి।
పోవైచియుయాగముమచ్చి। కలుమీరగజాయ
హెచ్చి। వచ్చినదనుజులచచ్చి। పోజేయగవార
టుమెచ్చి। దివ్యాస్త్రములన్నియునిచ్చి। నప్పు
డెరాములబుచ్చి। కొనియుండెనుసంతసమొచ్చి।
యీకథవినశిరిహెచ్చి॥౧౨॥ ౧౨॥ అటతాళం॥
శ్రీదా। శ్రీరామభూపాలుమేధా। తెలిశికౌశికు
ధుజనకంపుటభేద। నంబునందుయాహరువిల్లుగల
దా। చాపమెక్కిడినవారికీవసుధ। జాతశీతనిచ్చె
దనంనగాధ। జెప్పిరాములమతోడుకొనిపాద।
దారధీరులైపోవగామీద। మానికథలెల్లచప్ప

బాధ । రహితుడైనడచిరకీర్తియాగోదా । వరిని
ధాటిజేశెతుమానిబోధ ! రామకథలెల్లపుణ్య
ములెకాదా । యిట్టికథవిన్న లేదుయమబాధా ॥
౧౨॥ ౧౩॥ హ॥ ఏకతాళం॥ అంగా । శెవితపు
ణ్యసంఘా । పాపాళిమత్తమాతంగ । పంచాస్య
భీకరదాధంగ । సారసదళనలభ్రాంగ । వాంతచ
క్రసంగ । సంకులరమ్యతరంగ । చూచితెపక్షి
తురంగా । అరిచప్పమవాటిరిగంగ । అహల్యా
శాపభంగ । మొఃరించెయుశముపాంగ । మిథి
లాపురిజేరిగంగ । శరువిల్లువిరచిరధాంగ । ధను
డైనరాముడనంగ । పుణ్యముకథవినంగ ॥౧౪॥
౧౪॥ హ॥ శారదా॥ ఆటతాళం ॥ అంత । శ్రీరా
మజనకభూకాంత । వరుసమునిజేరిమదిలోనకాం
త । సంతోసమునమొక్కిరిజాంత । రంగము
ననుపుష్పాంగిశ్రీకాంత । మైథిలితనిచ్చెబలవంత ।
సౌమిత్రికినిమార్మిళాకాంత । కైకతనయునకుమా
ళవికాంత । శత్రుఘ్నునకు శతకీర్తినంత । మన
సునంజిల్లదశరథునిచెంత । జారభటులనంపించిపి
లుపించె । మనగయారాజునటవచ్చెనంత । గూడి
పెండ్లిండ్లుగావించిరంత । రామచరితంబుశుభ
మేకాంత । యందునువినంగభయములేదింత ॥
హ॥ శారదా॥ ౧౪॥ ౧౫॥ ఏకతాళం ॥ ఆహా ।

దేవతలుదివినజూడ । పుష్పంబులుచల్లులాడ ।
కిన్నరులుగీతముబాడ । జయశబ్దము మానులాడ ।
దనుజాలగుండెలూడ । లోకములుభవ్యముజూ
డ । భూషణములతోడ । జనకూతుముదము
తోడ । పంపించగరాములతోడ । దశరథుడు
తనుపుత్రిజూడ । పోవాగజనకునివాడ । కథవిను
డిపాపములూడ ॥ హాశారదా ॥ ॥౧౭॥ ౧౬ ॥
ఆటతాళం ॥ దాటి । మిధిలదేశంబెల్లదాటి । పో
వజమదగ్నితనయులలో మేటి । వైనపరశురాము
డుపండ్లుదీటి । యదురుసదువగాజగముపగిలేటి ।
మ్రోత వేయగానత్రిలోకోటి । ఝుల్లిఝుల్లిమంచ
నిరాలతోటి । వానగురిశెనాపిడుగులుబడేటి ।
రక్తవర్షంబు యేగులాతోటి । భూమిజూచియా
దశరథుడుమాటి । మాటికవశిష్టునమాయనని
యేటి । రాముకథలెప్పుడు బయ్యచుండేటి । వా
రుయుండుదురుభవములనుమీటి ॥ హాశారదా ॥
౧౭॥ ౧౭ ॥ ఏకతాళం॥ సుద్ది । అనుకోగారాము
లయుద్ది । వచ్చాంతటమీసముదిద్ది । శ్రీరామాజ
నకునివద్ది । హరువిల్లువిరచినసుద్ది । వినివచ్చితి
యదెనావద్ది । విల్లందుమనలోకొద్ది । పుంనట్టి
విలుగానిఅద్ది । రాయనగవిరచినబుద్ది । చేరను
భార్గవుసిద్ది । తోచకరాముప్రశిద్ధి । కొనియా

డుచుపోయినసుద్ది । నిన్నానుసుఖమునీబుద్ధి ॥
హాశారదా ॥౧౩॥ ౧౮ ॥ ఆటతాళం ॥ యించి ॥
జనులెల్లతనుసంతశించి । వెంటరాగానుతమపుర
ముగాంచి । భూసురవరుల ప్రస్తుతించి । వం
దిమాగధులపాటలాలించి । సతులుమంగళారతు
లెత్తగాంచి । శాసముత్తియంబులునంటిశించి ॥
రత్నఖచితధామముప్రవేశించి । తల్లిదండ్రులకు
నతులొనరించి । శుభముజొనొండకీర్తివహించి ।
యుండెరామచంద్రుడుముదముమించి । సూర్యక
శిలెందాకమించి । యుండునందాక రాముకథ
లెంచి । నట్టివారికినిపుణ్యంబుమించి । సేతెజాం
కాండనుయానవరించి ॥ హాశారదా ॥౧౪॥౧౯॥

బాలకాండసంపూర్ణము.

రామార్పణము.

అయోధ్యకాండ.

ఏకతాళము ॥ రామా । వినవయ్యాదశరథ
రామా । ధేయూడుమణిమయధామా । పాౖం
గణమంటపశీమ । పీఠమునపూర్వగిరిసోమ । స
న్నిభుడైమంత్రస్తోమ । ములుగొల్వగబుధులు
సామ । వచనములనెంచగభూమ । రాజన్యసార్వ
భౌమ । శాస్త్రసన్నైన్యభీమ । పూరితబుధజనకా

గు । యనుచు వందిభామా । మణులు పొగడ
యామ । హితుల కొలువై రామా । చంద్రవదను
మేఘశ్యామ । సుందరమూర్తి క్రేమ । యువ
రాజ్యాలుచ్చె నేను । మెరుగి పగవిభ్రమదామ ।
మల్లెపూలచాల్ల్ శితామా । వైభవమువిలగ్ శ్రీ
రామా । వశి కుంచుమనుమానసరీమ ॥ హాశాగదా ॥
అం॥ ౧ ॥ ఆటతాళం ॥ నాటి । శ్రీరాము వైభవ
ముపేటి । జనములెల్ల కొనియాడుచుండేటి । వా
ర్త దాశి చెవార్ష్న్యాపేటి । యైందశరథాధీశ్వర
వధూటి । కైకవినట తకోపథ మెడనాటి । పంక్తి
రథునితో గాలుకనట్బోటి । రాముపదునాలుగేండ్లు
వనవాటి । కనిచియువరాజుభరతు జేశేటి । వాడ
వాడుగాకవినశరకోటి । చాలదూరిన బ్లైవిభుడిదే
టి । మూటపొమ్మనిన కైకయలవాటి । వరము
లేమయ్యననుదాకసూటి । యనుచువిలపింపరా
ముడచ్చోటి । కరుగుదేరసౌవర్ణమణికోటి । యం
తవిపరీత మొకవెనచేటి । రంబదీపింపపదతులా
కోటి । శింజితధ్వనులుకలగశతకోటి । భానుబిం
బతేజము వెలుంగేటి । రాముగని కైకతనమనో
ధాటి । తెలియబల్కెగాశీతావధూటి । వెంటజ
నుదేరసౌమిత్రితోటి । సఖ్యమేర్పడగరాముడా
పేటి । జనులనూరార్చిగంగనటుదాటి । చిత్రకూ

టాత్రిజేరెననియేటి । రాముచరితంబువిన్నజన
కోటి । సఖ్యమందుసంసారాబ్ధిదాటి ॥ హాశార
దా ॥౧౬॥ ౨॥ ఏకతాళం ॥ వాది । కథలెల్ల తెలి
జనధా । చెప్పగమత్తులకుపూ । ధువినిష్ఠిథగ
తు ఇభూ । శోకానుజానుసారి । యొహాగలుచు
తమపుజేరి । రాములపైప్రేమమీరి । మృతి
బొందినదశరథశౌరి । భావించియఘవిస్తారి ।
యైనట్టితల్లినిదూరి । శ్రీరాములతెనుగోరి । గుహు
డున్నతావుజేరి । అచ్చోటదానవారి । శోభితసి
రజారి । సమపదనుపాదవారి । జాతములకు
మొక్కిథూరి । కతెమ్మనివేషగవోరి । పదు
నాలుగేండ్లుజేవగోరి । వచ్చెదనుదుఃఖనివారి ।
తంబుగజనుమునిభూరి । మయపాగుకలిచ్చేసువా
రి । తీరమునశంద్రడికిదూరి । తాఘులుసతిలవారి ।
విడిచిరియటజడధారి । వేషములుబూనినవారి ।
చారిత్రమువినసిరిజేరి ॥ హాశాగధా ॥౧౭॥ 3 ॥
ఆటతాళము ॥ ఖ్యాతి । గలరామచంద్రుండునీతి ।
మార్గమెరుగింప్పయూకైకసూతి । శ్రీరామపదప
ద్మశోభాతి । శయముమనమందునిల్వభటజాతి ।
తోడజెరెసందిగ్రామమిూతి । బాధలేకుండయిల
యేలెభూతి । అంతరాఘవుసుఖండితారాతి ।
యైనశామిత్రితోడరాభీతి । లేకయేతెంచుచున్న

తః నాతి । శీతతో మహావనిజెం దెఖ్యాతి । యిట్టి
యీయయోధ్యాకాండప్రీతి ॥ విన్న వెలయుభా
ప్యరునిరీతి ॥ హాశారదా ॥౧౭॥ ౪ ॥

అయోధ్యాకాండసంపూర్ణము.

అరణ్యకాండ ప్రారంభము.

ఏకతాళము ॥ రామా । శ్రీరాముడుకానన
శీమా । చరియించగజొచ్చిధామ । విధియైనయ
త్రిశీమా । జారంగాబోగా రామా । దేవునిమా
నిప్రేమ । తోడనుపూజలు నెమా । మునచేశిరణా
భీమ । సినుగంటి శ్రీరఘురామ । అనినంతటవా
రాశీమ । దాటియుసుగుణోద్ధామ । శరభంగు
నిపూర్ణకామ । గుణవంతుసి జేశెనురామా ।
భూకాంతుడుజనెనట ప్రేమ । యీూకధజనమణి
ధామా ॥ హాశారదా ॥౧౪॥ ౧ ॥ ఆటతాళం ।
దాటి । కుంభసంభవానుజుడు ప్రండేటి । వనము
జారంగ అచలనలుసూటి । దప్పకుండగాచేశె
తనతోటి । కొన్నికథలెల్లచెప్పవినిదాటి । మీ
దకుంభజునిగాంచెగుణపేటి । పూజలెల్లనందియు
వనవాటి । పుణ్యనదులునిధులెల్లనుదాటి । పో
వ్రచుండవిరాధుడనియేటి । అసురవధుడంతతన
ము యదాటి । శీతనిత్యకొసయుగశీపావ్యేటి ।

కాపికరాల్బగాధరణిజాబోటి ॥ సరసవిల్చినకు రా
జులామేటి । మాటిమాటికిని రామయని యేటి ।
మాటలాలి - చిలక్ష్మణుని తోటి । అనిరాజుత మ్మ
డాయూకానదాటి । జాగిపోదాము అసుకలుం
డేటి । రామకథ వినుడిభవము పోమాటి ॥ హ
రారదా ॥౧౪॥ ౨॥ ఏకతాళం ॥ కాగా । రా
క్షసులుం జేటిజాగా । జానకిని కొంచుకబోగా ।
రమ్మాచు వేగపోగా । ముండటబహురమ్యము
గ । అటచిత్రకూటనగ । మున రాముసు నిద్రిం
చగా । కాకాసురుడట వేవేగ । సీతమ్మకుచ
ముతాగ । పొడువగ రక్తము రాగా । శ్రీరా
ముడు లేచి వేగ । తృణము నవాణయగ । మొ
క్కియు కాకియు పోగా । అటు పంచవటికి రాగా ।
బహుమానుల జూచి వేగ । పర్ణశాలగట్టించగ ।
అందుండిరి ముగ్గురు బాగా । సౌమిత్రి ఫలములు తే
గా । పాదనుండి ఖడ్గము రాగా । లక్ష్మణుడు పట్టి
వేగ । కనిజూచి వడిసిరకాంగ । అ[illegible]లగర్భము
రాగా । సౌమిత్రి హాయని వేగ । శ్రీరాముల జేరి
బాగా । యీవార్త వినిపించగ । వారికి మానములు
వేగ । జప్పి రాముండు వినగ । శ్రీరాములకు [illegible]
[illegible]గా । వినరయా [illegible] ॥ హరశారదా ॥
౧౫॥ ౩॥ ఆటతాళం ॥ [illegible] । [illegible] భాగిత

యెూాడు । శూర్పనఖకీముగ్గుతనయూడు । విద్యు
జ్జిహ్వాహ్వాతాళివిజనకూడు । పేరుజంబుకుమారుడ
నువాడు । తన్ధ్రిసగదీర్ఘకొంకున్నైహీడు । రావ
ణాసురునికపుడుపగవాడు । నయ్యుభాస్కరునకే
పుత్రభక్తుడు । గానమెచ్చిఖడ్గంబుపెవినుడు ।
వాంబుబట్టిరాకుసుజంపినాడు । గానయూదినమఖ
మనలక్ష్మణూడు । మంచిపనిజేశెనని యెరాఘువు
డు । యూకథవిన్నభవభయముహీడు ॥ హాశార
దా ॥౧౬॥ ర ॥ ఏకతాళం ॥ అంత । శూర్పనఖ
తనయుచంత । చారగవచ్చెనింత । గాజాచి
మనిలోచింత । చాతనుమునులకొంత । వెకసు
చగవారిరెంత । చెప్పగరాముసచంత । చేరియు
రాక్షసకాంత । శీతాపతితాగనియంత । చక్క ని
వాడనికొంత । చిత్తములోరతికాంత । కానా
హాతిచాతనంత । మోహించియురామునికాంత ।
పలుకగజొచ్చెవింత । పింతెలుగారూపముకొంత ।
దాల్చియునసురాకాంత । అఘహారమీకథవి
న్నంత ॥ హాశారదా ॥౧౭॥ గి ॥ ఆటతాళం ॥
ధీరా । కందర్పసుందరాకార । చంద్రవదనభా
స్కరకాంతిశూర । నిన్నుగనిప్రేమనోయదను
డూార । శరముపేశెమన్మథుడిదగోరా । తాళ
లేనునన్నేలుమనవారా । వారమాటిభాగ్యంబి

చేయుదురా । నిల్పిపల్కుచుండ స్త్రీయాగాయమున ।
కాంతగని తల్కియూరఘువీర । వేనునుమైనాతి
పరసతినిగోర । వాదుమదిదూరదిఘునికజార ।
తనముజూచికలయగనాయదుర । ... శాలలో
లక్ష్మణుడునూర । కారునవ్వి ... గవా
రి । కాంతరీతిననహో ... లుగజార । పోయిల
క్ష్మణమరుకేళిసార । మీపుగనువన్న సౌమిత్రి
ఘోర । మైనవాలుచేనాశిమపూర । ...
ములుగాడుకోశినాయదుర । వృందనస్త్రంచుగద్దిం
చిపూర । నరునిరీతిగాబల్కియాయనుర । కాం
తదుఃఖమునవారుదికిపూర । ...ఖరదూషణు
లలేవుజేర । పోయియూహార్త తెలియగపూర ।
చెప్పినంతటనేకర్కశుల...ఘోర । మైదశిము
ఖోరఘురాముచేర । వచ్చుచుండిరటజగన్మో
దర । యాకథవిన్నభవహరావరార ॥ వారా
హా ॥ ౧౬ ॥ ౬ ॥ ఏకతాళి ॥ చాలా, నక్షత్రము
లిలపైగాల । దిగ్గజములుమ్రొగ్గవాల । గానసు
వమిచ్చుబగల । నాపుణ్యలుచలగనగల । కాతను
రాగయుల । ధూళియురపిరిగాల । గప్పియుచీక
టిచాల । గాగానులక్ష్మణయూల , కప్పెనుధూ
ళియుచాల । కనిచప్పెనునయాళ్ళల । ధకశియు
లినవారాల । పిలుగుకెనచ్చెనయూల । ధరము

దుష్టనిశాచరమేల । హేమాంగా రామా నాలా । రఘు
జూపెవననవారాల । లానెరిగిలక్ష్మణయాల ।
నేనుండగనీకీబాలా । దైవప్రశీతమశాలా । లో
నుంచుక కావుముపాలా । యముగానుద్రుంచెద
కే । దిల్లిన్మనసియవారాల । కాసురయ్యోగాడ
చెభూల । లానాయువన్నుతిచ లా । చెశేను
యాకష్టమాల । గలవారికినిసరుదిచాలా । హరి
యు చురునరితమూల ॥ ౧౬ ॥ ౭ ॥ ఆటతాళం ॥
మించి । రక్కసులగనిచాతినుచి । విల్లుకొరఘును
గనారిసంధించి । జగములీరెమక్కబ్బరాలించి ।
గుండెలగలగాగణముషూర్తియుంచి । దివ్యమైన
ప్రశీరివిహాజ్ఞబెంచి । దూరిపోసేశెవళములనుద్రుం
చి । రణనుసర్పగామాయగల్పించి । వాడఘో
రముగశిలగగరిపించి । పోకుచూడగ్ర శ్రీరాము
డెంచి । రథగజాశ్వాళినట్టిసంహరించి । యాసు
జూచినాతానేరనుపించి । యుద్ధరాముకధవినరి
రుగగాంచి ॥ హరిదారబా ॥ ౧౭ ॥ ఏకతాళం ॥
పోరా । రాక్షసులగుండెలుదూర । శాగణనాను
వేశిఘోర । యుద్ధాబుజేశినూర । వగ్గెనదను
జాహిర । క్రోధ్యముయానుప్పుజేర । గానేశినాదిగ్గ
ఘోర । ఖనిదూషణాసురసాగం । కుచరించిచే
ట్టమీగం । వస్త్రసంస్త్రాయిదారి । దిక్కులాగప్తు

ఘ్నాంగజోర । విడిచికుశలముమీర । యీవార్త
తెలియగ ఫ్రూర । తమ్మునకు చెప్పగధీర । రఘువీ
గాయఘుసంహార । యాసినన్నుతిచేశియదఃర ।
నిలిచుండెను శూర్పణఖేర । వీడొక్కడేయిందరి
ఘోర । రణమునగూల్చెనుశూర । వరుడంచు
క్రోధముమీర । జరిగెనుముందరజార ॥ హాశా
రదా ॥౨౦॥ ౯ ॥ ఆటతాళం॥ యింక । రావణా
డుండెటిలంకా । జొచ్చిఅన్నతో జెప్పితనకింక ।
దిక్కులేనట్టిదానివలెశంక । చేశిదుఃఖించుచున్న
యూవంక । జాదిచెలియలిగివడుగవినుమింక ।
వక్కమనుజుండుగహానమునశంక । లేకతమ్మును
నుసతిగూడిపొంక । మలరుచుండగాశారినాంక ।
మదినరతిగోరివేడగాపొంక । రించియిటుజేశిర
య్యనావంక । తప్పులేదయ్యాయిపుడునీకింక । రా
మునసతిబోలువారులేరింక । దానిసొగసుజప్పగను
నాపంక । జోద్భవునకైనవశముగాదింక । దాని
నీసేర్చుమాయలతోపొంక । మలరగానిరమ్మట
వితెల్పినాక । హాశారదా ॥౧౬॥౧౦॥ ఏకతా
ళం॥ భూరి । మాయాలకెల్లసుదారి । మైనట్టి
మారీచునిజేరి । పౌరోచిమర్త్యవిదారి । వసము
లోనరసతిమీరి । వున్నాదియునవినికోరి । వు
న్నాదిరనామదిగేరి । శ్రీరాములభార్యటరోరి ।

ఆదారినచక్కగజేరి । పోదాముర మ్మనిజేరి । నం
తటవాడనెవ్వారి । పోటిలో రాములబారి । నిలి
చెటివారలుయేరి । చిన్నవ్రుడెయాతనికోరి । ము
నిరమ్మనయాగముజేరి । విఘ్నంబుచేశేవారి ।
సుబాహునిదేహముదూరి । పోనెశెనువక శర
మారి । నీవై తెయాతనినదిరి । నిల్వావురాయనగ
వినిదూరి । చంపెదనంచనిచూరి । పెరికినగని
శ్రీధారి । మైనట్టిరాములబారి । నణగెదెమేలని
కోరి । వచ్చెనురమ్మనిజేరి । పంచవటీతీరము జేరి ।
యీకథవినభవసంహారి ॥ హోశారవా ॥ ౨౬ ॥ ౧౧ ॥
ఆటతాళం॥ కొన్ని । మారీచమాయలునుబన్ని ।
హరిణరూపంబుదాల్చిబలువన్ని । యులతోనాక్షా
డశీతమ్మదాన్ని । జూచిశ్రీరామచంద్రుడాదిన్ని ।
యిటుకుపట్టితెమ్మనవిల్లుబన్ని । శరముసంధించి
పోవయీవెన్ని । దనుజమాయలనిలక్ష్మణునికొ
న్ని । రీతులెరిగించిపద్దువద్దన్ని । సతులపల్కు
వినకూడదటన్ని । సంగతులుబల్కవినకతమ్ము
న్ని । అచటకాపుంచివేలెగదాన్ని । పట్టగలవా
డునై వేగకొన్ని । యోజనములుదాటియులక్ష్మ
ణున్ని । దలచిరాక్షసునిమాయలీవెః । అను
చుశరముసంధించిపడదాన్ని । వేయుహోలక్ష్మ
ణాయనుచునెన్ని । భూమిపైబడినదానిచర్మ

న్ని। తీసిచేసట్టిరాలక్ష్మణున్ని । యిచటశీతమ్మకే
తినోక్కులన్ని । యదనుదూరగాబల్కి రాముని ।
చారజోయిరమ్మనగవద్దన్ని । మాయన్ననినుకా
వుమనికొన్ని । సంగతులుబల్కి చనినవాడన్ని ।
తిరుగబల్కి తెధరణీజయివెంన్ని ।- నీవిచెడుబుద్ధు
లసిమదిననెన్ని । నిన్నునమ్మరాదురపాపశాన్ని ।
అనగలక్ష్మణునుభూతాదులన్ని । సాక్షివున్నా
రటనివేగకొన్ని । ఆనలిడిపోయిరామదేవున్ని ।
మదినబల్కు చునుజనలక్ష్మణున్ని । దాటిపోని
చ్చిరావణునుబన్ని। యీకథవిన్నశిరులుగలిగీని ।
హశారదా ॥౨౬॥౧౭॥ ఏకతాళం । మాయ ।
రూపముతోజాగబోయ । సంన్యాశిఅతిథివేషము
వేయ । భిక్షముతెమ్మనికూయ । అతిథిపూజలు
శేయ । మేలనిఫలములియ్య । రాగానేశీతను
మాయ । చేనెత్తుకరథముడాయ । పోయినవుము
శీతయుభాయ । మునమువడవునీవిటుశాయ ।
తగనురమోసమాయ । నాబుద్ధిమందమాయ ।
అనినంతటరావణమాయ । వేగమెబయలుశా
యు । శీతన్నరాక్షసమాయ । తోజిక్కిరోదన
శాయ । దొడగెనుశ్రీరామాయ । దేవాదిదేవ
గుణగేయ । నారాయణమూర్తిమదియ్య । ఆవ
దలుబాపునుకూయ । జటాయువువినియదురా

యు । పోవాకురదనుజాకాయ । అనగానెసంగర
మాయు । కీర్తిలెలశివాడెదసేయ । ప్రాణాంతంబై
నిలడాయ । వచ్చుండెనునటహాహాయ । టంచు
నుమానులుగూయ । పైచెరుగునసామ్ముముడె
య । శీతవియుభువిపైసేయ । సుగ్రీవ్రునవిగని
డాయ । వెయించెనురావణుడాయ । రక్షణము
నలంకకుబోయ । వుద్యానవనమునమాయ । రా
క్షసులుశీతనుగాయ । వుంచెనువినురామాయ ॥
హాశారదా ॥౩౮॥౧౩॥ ఆటతాళం॥ అం॥ తా॥ లక్ష్మ
ణుడురాములనంత । జేరిమ్రొక్కులిడినిల్చియు
న్నంత । లోనతమ్ముడాశీతవిడచింత । దూరమె
ల్లినలతగదనెకొంత । శేవ్రదింతించిశీతనన్నంత ।
మాటలాడెనోపంచభూతాంత । రాత్ముడెరుగో
యనదివినికొంత । జ్ఞానాంచువాదమినియంత ।
పర్ణశాలజారగవచ్చికొంత । వ్రాశీతరమ్మసిజేరి
నంత । పలుకకున్నపుడెతమ్ముడాయంత । పనులు
గలశివాచ్చెనుకనుమిదెంత । యనగయిటులేను
శీతమ్మవంతి । గించిడాగెనోవెదకుదామంత ।
యనుచునల్దట్లకాననంబంత । తిరిగిశీతయటుబో
యనోవింత । మాయరక్కశియుజేశెయినెంత ।
దైవయోగమిట్లున్నమనమెంత । వారమాయ
ఖ్యాతప్పదున్నంత । అనుభవంబానుకానియున

పంత । గాంచిమదనుఁడరవిరిశరములంత । యదను
దూరవేయఁగచిక్కి కాంత । హాకాంతకాంతా
కాంతనెంత । విరహవేదనతో తాళఁగనెకాంత ।
పోయితివెక్కడాసీత లేదింత । యనుచుదుఃఖించి
తరులతనితాంత । పర్వతములన్ని వెదకఁజనిరంత ।
యీకథవిన్నభవము లేదింత ॥ హా శారదా ॥ ౨౫॥
౧౮॥ ఏకతాళ౦॥ ఉంగ । లవంగతరులుభృంగ ।
కేళినిమాతులుంగ । ములుమీరునిటసారంగ ।
ధరుబోలినముఖసారంగ । నేత్రినిమదమాతంగ ।
కుంభస్తనిబలుమాతంగ । ములవైరిమధ్యను
శృంగ । గిరిమొదలుగమీరుగంగ । గౌతమినర్మ
దసంగ । మేశ్వరుడాశీతయురాంగ । కనలేదా
పోయుననంగ । వినలేదాయనిపలుకంగ । లేదా
నితలలూచంగ । ముందరదూరమురాంగ । కా
బంధుకదురుగాంగ । వానౌచటగూల్చిపోంగ ।
జటాయువుగనిశ్రీరంగ । ధాముడవినుశీతాంగ ।
నామణినికొంచబోంగ । నేజూచిబలుపోరంగ ।
తనపతుఘువిరుగంగ । వేశియుదనుజపుంగ। వృను
రావణుడనుదోంగ । రీతినజనెనెనింగ । మిముగం
టినిథవభంగ । మాయనుముక్తసంగ । తియు
జెందెననిపోవంగ । కర్మాదులునటుశాయంగ ।
దివిజేరినతడుపొంగ । గాబలికకపిఘ్నంగ । వృను

ధీరాకుతోఁడాపోంగ । వనిచప్పగనటదాటంగ । షం
షయుగనిబలుశ్రంగ । రంబులవెలశిరసంగ । అర
ణ్యకాండవినంగ । పుణ్యములుగల్గునురంగ । హా
శారదా ।౩౮॥౧౫॥

అరణ్యకాండముసంపూర్ణము.

రామార్పణము.

కిష్కింధకాండము.

ఆటతాళం॥ ఆడా । పంపాసరోవరముజూడ । నోప్పితరులెల్లవికశించిగాఁథ । మైనచిగురుటాకులుగప్పెనీడ । చాతయుంద్దైనభాస్కరునిజాడ । గానరాకుండెతరులతలజూడ । మల్లెమొల్లలూ, పువ్వులతోడ । జాజివిరజాజిగుత్తులల్లాడ । పూవి వికశించిపుష్పాదులనీడ । చూడకేతకీభూజములచూడ । చిగురుటాకులతోరంజిల్లునాడ । శుకపికంబులుగుంపులునుగూడ । వచ్చివికవికలుగా వల్కులాడ । అళులుఝుంఝుంమటనివాదమాడ । చల్లనైనగాలియుపవమాడ । చందురుండువెన్నలపండుజూడ । మదనుడరతికశరములతోడ । యదనుదూరవేయగరాఘవుడాడ । లక్ష్మణుని జూచిపల్కెరమ్మాడ । తాళలేనుయీవనలక్ష్మి జూడ । వసంతుడలనుమచందమాడ । పసను

డిందరునుగూడిపగయాడ । నాతోనల్పెదరుశీత
లేదీడ । నేనువిరహాగ్నిసెటులోర్తుజాడ । నను
చుహాశీతళీతాయనేద్వ । గానులక్ష్మణుసుశ్రీరా
ముతోడ । అనెనువోయన్నప్రకృతిపురుషూడ ।
నీవుగావయ్యాకనుబుద్ధితోడ । మవముపక్షి జెప్పిన
జాడతోడ । రమ్మపోదామటనిపంపజాడ । ధా
టివచ్చిస్తానముశాయనాడ । రవిజుడిరువురినిగ
సీపవనజూడ । యిందురారయ్యానల్గురునుగూడ ।
అనుచుమంత్రులతోవినబల్కెచూడ । యీచరి
తంబుపుణ్యాములజాడ ॥ హరిశ్శాగదా ॥౩౮॥ ౧ ॥
ఏకతాళం॥ యవరు । రవిమోములకళలవారు ।
యిద్దరువచ్చున్నారు । వాలెపెంగవచ్చున్నారు ।
శాకున్నావారెవ్వరు । మనమీడవ్రాడపోరు ।
పుట్టునుయశగమారు । తాత్మజుమపోయివారు ।
యువ్వరొనడిగెదమీరు । యింధుముండనిజనవా
రు । నాతోనిగనియనేరు । యితజెవరొకుండల
ధారు । డనుకోగావాయుకుమారు । డిరువురికి
మ్రొక్కెమీరు । యవ్వారుమీమీపేరు । వూ
రేమొచవుసుశూరు । లైమునులవేషధారు । లే
లైతిరనగామారు । తాత్మజునితోలక్ష్మణధీరు ।
తనిమొనుమాదివ్వారు । అయోధ్యయనిపల్కెరు ।
దశరథవరకుమారు । డీతమురాముడనేరు । ల

త్మజుడనా నాదుపేరు । జనకూనిసాజ్ఞవీరు । తప్ప
కవనమంచారు । తై రాగామేమిరువ్వారు । లేకుం
డగనియనురు । డోకడీతనిసతిని మారు । ఎరచి
యుదొంగిలిధీరు । డై సెత్తుకపోవగగరు । డనితన
యుకు తాకగనసురు । డోడించిపోయననేరు । నీ
వెవ్వరునీదేవూరు । చపుమయ్యయనగమారు ।
తాత్మజుడునాదుపేరు । సుగ్రీవుడుధీరమావూ
రు । కిష్కింధయనిపల్కెరు । వాతనియన్నధీరు
డగువాలియుగోనిశెమారు । తరుమాగయిందు
న్నారు । యనిపల్కగమాకుమీాదు । స్నేహాన
కుతగినవారు । అనగానవాయుకుమారు । డో
రాఘవయనివేమారు । మొక్కియువేగమెమీా
రు । సుగ్రీవునితావుజేరు । మార్గంబుజుదెన
నవారు । రాదలచినతనయిరు । భుజములనెత్తు
కధీరు । డై జేరెనురవికుమారు । దున్నట్టినగము
నయిరు । పురడించిమొక్కనవారు । దీవించిరి
యీాకథయువరు । విన్నానులకత్మజేర్తు ॥ హాశా
రదా ॥గి॥౨॥౨॥ ఆటతాళం॥ అంత । పవనజుడు
కపిరాజుచంత । జేరియీావార్త దెల్పిమదిచింత ।
బాపగనువచ్చిరాములనుకొంత । నుతుబుజేసి
దండముబెట్టినంత । లేపిసుగ్రీవుడానీకథంత । యీా
హనుమంతుడునుదెల్పసాంత । ముగనువిన్నాను

నీకార్యమంత । ముందు జేశియునుసీమనోచింత ॥
జాపగలవాడననిబల్కినంత । శితతొడవులియా
దుఃఖంబుకొంత । తెచ్చినకారాచీరవిజచవృమం
త । వాలిపుట్టుపూర్వముదెల్పికొంత । దుందుభి
యువచ్చినదిమొదలంత । చప్పగా రాముని భుజించి
యంత । పనియటనిపల్కెయేదుతాళ్లంత । జూప
గావాటిదృంచియున్నంత । లోనశ్రీరామథామ
గుణవంత । నెమాయతెలియవేననంత । నీభంటు
నై బ్రతికెదనుకొంత । కారుడవునీవుంగావాలి
నంత । మొందజేశియునుకిష్కింధకాంత । నిమ్ము
నటుమీాదనీకార్యమంత । నేననీర్చెదనుయనిప
ల్కినంత । యిపుడెకట్టెదనుకిష్కింధనింత । నుం
డిపోలింతుసుగ్రీవపంత । మదిమెమెవాలినణతు
మనకింక । సూర్యచంద్రాదులానయనినాంత ।
యీకథవిన్నభవములేదింత ॥ హోశారదా ॥ ౨౬ ॥
3॥ ఎకతాళం॥ చూచి । శ్రీరాముడుచయ్యజూచి।
సుగ్రీవునిపట్టుకలేచి । పోదామురమ్మనిపిలచి ।
నీవాతడుపోరగజూచి । నేదృంచెదననతలయూ
చి । కిష్కింధపురముడాచి । వోరోరెనివాలెనిపి
లచి । నడలించినవాడటులేచి । వచ్చియురొమ్ము
నపాడిచి । నంతటతిరుగాబాడిచి । నప్పుడెవాడ
టులేచి। సుగ్రీవునినెత్తినబాడిచి। యింకెన్నడురా

కనివ్రాచి । కుద్గినమురలడాచి । శిరమునుపగలబో
డిచి । నఖములగీరికరచి । యారీతినయిరువురుయే
చి । పోరాడగవాలియుఢాచి। సుగ్రీవునిపడనుద్రో
చి। త్రొక్కగవాలినిజూచి । మదిలోనభయముదో
చి। పారుటకిరామునిడాచి। శ్రీరామాశతృపుడేచి ।
పాడువగనీవిటుజూచి । వుండేదిధర్మమనూచి ।
పలికినరవిజునిజూచి । మీరిరువురువగటిగదోచి ।
వేయకవుంటినిడాచి। గజపుష్పమాలలేచి। నిభు
పొంమనమురలడాచి । రమ్మనివాలినిబలిచి । నవు
డెహుంమనిలేచి ॥ హాశారదా ॥3౨॥౮॥ ఆట
తాళం ॥ రాగా । తారయదురురవచ్చివేగ ।
పోకుపోకుమనిచప్పగాబాగ । అడ్డపడకువెతార
సిఫనగ । నీతమ్మునిజంపలేవీభు । వానికాసరా
రాఘవుడనగ । వింటినోదేవపోగూడదీభు । అని
రాముడుయాలరాడీభు । వానిజంపెదెనిజమువే
వేగ । అనుచువచ్చిసుగ్రీవునితూగ । పాడువయు
ప్పబిగానురాభాగ । చూచిపోరాడుమనగవా
లోగ । రామదేవుండుపొంచిబహుసాగ । తీశివగ
శరముతొడిగివేయగ । వాలిరొమ్మునదుములికి
దుక్కగ । తూగినేలపైబడెనువేవేగ । మూర్ఛ
బోయిలేవరామునెదుటాగ । తారవచ్చికన్నుల
నీరుదేగ । వొద్దుసుగ్రీవుజేరునీవిభు । అనుచువో

రామరఘునాదుజార । సుగ్రీవునకునిచ్చితనయూ
డుగ । యున్నయంగదునిప్రథానిగాగ । జేయు
మనిచప్పిశరముపెర్కగ । రమ్మటనివేడసౌమిత్రి
జేగ । పెకిరాగానవానయువులుబాగ । వక్క
మార్గమునవెళ్లిపోవగ । చూచికర్మములునెల్ల
జాయగ । రామసౌమిత్రిరవిజులాదిగ । సంతస
ముతోడనుండిరటభాగ ॥ హరిశారదా ॥ ౨౮ ॥ గీ ॥
ఏకతాళం॥ అట్టి । సమయానపట్టముగట్టి । యువ
రాజ్యమునంగదుబెట్టి । వర్షమీకాలముదట్టి ।
పోయినపుడరమ్మనిఝట్టి । వానరులకునాజ్ఞబెట్టి ।
హామ్మన్నమదినగట్టి । గానిల్పుకతారనుద్రిష్టి ।
నుంచుకకామముబుట్టి । మరచుండరాఘవుడెట్టి ।
వాడోయివానరఝుట్టి । రాడాయనీవుపోయిఘ
ట్టి । మాటాడుములత్కణపట్టి । యినపుడెకపి
కులభట్టి । జేరివదండముబెట్టి । నిల్చియువానరు
లట్టి । సమశానాజేరేట్టి । నాజ్ఞయువేగబెట్టి ।
పిలిపించగలక్ష్మణుజట్టి । వచ్చిరికపులిట్టట్టి । వా
రనుచులెక్ఖబెట్టి । యుంచగవశమాయిట్టి । వారి
కియునరవిపట్టి । కెంబడినరాగమట్టి । సాష్టాంగ
దండముబెట్టి । నిల్చినరాఘవుడట్టి । వేళనవాన
రుబట్టి । పలికెనుయిదిబలుఘట్టి । హారికథలు
వినశిరిముట్టి ॥ ౨౯ ॥ ఆటతాళం॥ వో॥ సుగ్రీ

వనాచరులుయేరి । అన్నంతలోపవనజుకోరి ।
వచ్చెనల్లట్లచూడుమువారి । యనగచూచినంత
టశుభముమీరి । రామవిభుడవియెస్సుగ్రీవపీరి ।
యూదుచుంచుంటివోసీవుకోరి । రమ్మటనినంతలో
వచ్చిరోరి । అనుచుకపిరాజుకౌఁగిటికిజేరి । వృంశ
జేశెనంతోపమునుమీరి । కార్యమెటీతినపవలె
కోరి । చప్పరోరెయ్యాయునరామవీరి । లోనబల
వంతులైనట్టివారి । నల్లట్లధరణిజవెదకగోరి । నెల
కురమ్మనుచుపంపెదనుకోరి । ననుగుపద్మపద్మము
బలముజేరి । సద్దిశలపంపగనెరీమీరి । పోవుచుం
డగాదక్షిణమువారి । లోనహనుమంతుతనుజా
రజేరి । శిరమునంముచైబెట్టివారోరి । నీవుకన
జాలుదువుకోతదారి । యనుచుపుంగరముయాన
వాలకోరి । యిచ్చెపతిదెమ్మునీవటనివారి । పో
యేరమ్మంనసటరాక్షసారి । పాదములకుమొక్కి
డియ్యశ్రీధారి । వినుముయంసిటశీతమ్మదారి । చేరి
చూచొత్తునసివేట్కమీరి । పోయినంతటనెనెల
రాగవారి । వార్తవినగోరురాఘవులజేరి । ముగ్గు
రుశీతమ్మలేదులేదనిరి । యాశథవినగభవమువిడి
పారి ॥ హోశారదా ॥ ౩౦।౨॥ ఎకతాళం॥ వొచ్చి ।
హనుమంతుడుగవానముజొచ్చి । అంగదుడునా
దిగవచ్చి । వెదకీయుదూరముహెచ్చి । పోగాను

నటగుహఁజొచ్చి । కానకతిరిగివచ్చి । హరిమోప
వేశముబుచ్చి । కొండాముననంపాతిఁజొచ్చి । జటా
యువృత్తవినవొచ్చి । చప్పగారావణుఁడొచ్చి ।
పోయునట్టిదివిసికునులిచ్చి । పూంచియువార్ధిఁజొ
చ్చి । లంకాపురిమార్గమెచ్చి । పోవగమార్గమి
చ్చి । చప్పగజలధిజొచ్చి । దాటగవేమనహెచ్చి ।
పవనజుఁడుపల్కెనువచ్చి । నేవాటేదననశిరిహె
చ్చి । కిష్కింధాకాండముచ్చి । కలరగవినశిరి
హెచ్చి ॥ హూశారదా ॥ ౭౮ ॥ ౮ ॥

కిష్కింధాకాండము సంపూర్ణము.

రామార్పణము.

సుందరకాండము.

ఆటతాళం॥ అంత । హనుమంతుఁడావార్ధిచెం
త । నిలిచిశ్రీరాముయనిదలచినంత । పిల్లికాల్వ
గాగనుదాటికొంత । పోవుచుండగామైనాకుఁడం
త । అడ్డమైనిలచిఫలములపిలంత । మనగదాటి
మహేల్గ్రఁచంత । జేరియుండగారక్కసడనకొంత ।
ముదిననాలోచనయుచేశియుంత । పగ్గెగలుగం
గయుపురపురమంత । వెదకకూడదనిమహంతేణ
ముంత । శ్రీపునిలుపగారకిగ్ర్యాకెంత । లోనవం
తముననశిగప్పెకంత ॥ హూశారదా ॥ ౧౨ ॥ ౧ ॥

ఏకతాళం॥ లేచి । హనుమంతుడు లంకనుజూచి । మూజాలవేషముతోచి । పట్టుగదాల్చిలేచి । లోనికిపోగాజూచి । లంఖిణియడ్డమై నిలచి । పోవాకుమనుచుబోధించి । నవ్వుడితీరుగానడచి । ముందరపోనుదలచి । కోటాలుసెల్లజూచి । బురుజాలుపారజూచి । గవనులువెదకిడాచి । యీచరితములుదోచి ॥ హోశారదా ॥౧౨॥౨॥ ఆటతాళం॥ లంక । జొచ్చికొంచెంబైనశంక । లేకవీధులెల్లా నేమకిపోంక । మలరుహర్మ్యములనూ వెదకింక । గలుగుభవనంబులెల్లజూచింక । రావణాసురుని గరుబలుపొంక । మలరుచుడగాజూచియాపంక । జాడ్కి నెందుగానకమనోశంక । దీరదాయనని మరి వెదకింక । గానకటమీదతాబలుశంక । చేసిన నెలబంటునై పొంక । మలరువుంగరముబట్టి తెచ్చింక । శీతలేదంచుబలుకతనవంక । తప్పగలుగునని కోపిష్ఠవనుహంక । రించిముజ్జగములెల్ల పెరికింక । ఇశిరివేసి తెచ్చివిజులటుపంక । జాత్కి జూపెదరుగా వియనిశంక । చేసినంతలోనందురుపాపొంక । మలరవుదయించ్చేదివిజవరులింక । శీతవెదకుమని దీటిగళశాంక । వుదయమొనరించిరనితిరిగింక ॥ హోశారదా ॥౨॥౩॥ ఏకతాళం॥ లోన । వరనతులనెల్లక్షాన । భవముల వెదకిమాన । వతిమైన

శీతనుగాన । కటుబోగానవనీధాన । ములకోట్ల
మూలమైన । వుద్యానవనములోన । అశోకభూ
జమూన । గూర్చుండివున్నమూన । గలపర్ణము
లడాగీన । నంతలోరావణుమేన । సొగసూలుగ
ట్టిమూన । వతిజేరెపల్కెనూన । శరుడంతయుద
లోనాన । బట్టినశస్త్రమున । వెయుగవేవేగాన ।
యూకథయుమేలుగాన ॥ హాశారదా ॥ ॥౩౦॥ రా॥
ఆటతాళం ॥ శీత । ననుజూడవెధరణిజాత । నీవ్వ
కోరినట్టివియిచ్చుదాత । నేనుగలననుచులంకలో
జాత । మైనవస్తువలుదెచ్చియాశీత । దేవియను
రుగానుంచిమన్మథ । బాధబడలేకశీతకంజాత ।
న్నేత్రిననుబొందుమనగమహిజాత । శిరమువంచి
యపుడనియెకుడిచాత । తృణముబట్టుకొనిపోరి
షతీత । పావనుండైనరాముడెసీత । లఘునుఖల
మీగబడజేశితెప్మాత । లేకుడగురాముగొనుర
నుగఘాత । మాటలాడకుగదనుజకులజాత ।
నీనోసటఖటురాఘువులచాత । చావగలవంచు
విధియుచేజాత । లిఖితమొనరించెగానయనశీత ॥
తోడపలుకజొచ్చెనుదనూజాత । యీకథవిన్న
మేలౌనుగాత ॥ హాశారదా ॥౧౮॥ గీ॥ ఆడా ।
రావణుడుశీతతోడ । కోధమునమాటలాడ ।
జొచ్చియువినునాతోడ । వకమనుజషేదుకులా

డ । నిల్వాపుదివిజులుగూడ । దిక్కులుగెల్చినాడ ।
కైలాసమెత్తినాడ । గ్రహములనాజ్ఞతోడ । కా
లంబునడపెవాడ । తపముచె బ్రహ్మనోడ । కోరి
యువరములువేడ । నిచ్చెనుసన్నిగూడ । రాము
డునాకెనురాడ । యంతటివాడుచూడ । వేగమె
నివునాతోడ । మన్మథకేళిగూడ । రమ్మనెపల్క
గాడ । సీతయురావణుతోడ । క్రోధమునరాక్షు
పూడ । యీకథయూమేలాచూడ ॥ హాశార
దా ॥ ౧౬ ॥ అటతాళం ॥ యేరా । నీవెందరిని
గెల్చినవారా । ములతోయెదురుగానిల్వలెవ్వా
ర । నీయురమునాతనిశరముదూర । గానునప్పు
డునామాటలనుకోర । నిన్ను ద్రుంచేదెనిశ్చయం
బూర । నాయెదురుగానిల్వకుపోర । అనుచు
ష ట్రిగామాటలనుదూర । పలుకరావణునుక్రో
ధంబుమీర । గానురక్కసులబిల్చియాధర ।
తనయుయొనట్టిశీతనుజార । బోధశాయరెన్నెల
లుగళిపూర । కున్నదీరగతికండలుమగోర ।
గిల్లికొనితిమనపుయుసమంచిమేర । చేశిపోయునా
రావణుపుధీర । రక్కసులుగూడిశీతనుజార । పో
యిపు జో చ్చివెక్కమీర ॥ హాశారదా ॥
౧౭ ॥ ఏకతాళం ॥ యిందు । ముఖిరావణుని
పొందు । నీకునుమేలుకొందు । శ్రీరాముడురాలే

డింది । వచ్చినమ్మృతిబొందు । వనిబహుశాపత్కె
యింది , ముఖులానుగనిరాకేంది । బింబాస్య
యనెఋంకెంది । నైనాన్నుదనుజులపొందు ।
మర్త్యులుజేశెదెంది । వృన్నాదిరాఘవుబొంది ।
దానానుఋతరులపొందు । వల్లానుగూరాకేం
దు । ధరుడైనశివునిజెంది । పార్వతిరీతివుంది ।
వనిపల్కగరక్కసులంది । త్రిజటానెసతినిదరం
ది । కలగనివచ్చియుంది । వినబల్కెనురాఘవు
డింది । వచ్చియుగజమునంది । శీతానుగూడి
కంది । వతానెక్కియయోధ్యంది । సౌమిత్రి
గొలువవుంది । రిటరాక్షసులబ్ధియుంది । మునుగ
గగంటినింది । వదననుబహుశాపొంది । మన
సూడదునిదురజెంది । పొమ్మస్న పోయిరంది ।
యీకథయుపుణ్యాముజెంది ॥ హరిశారదా ॥ ౨౮ ॥
౨॥ ఆటవాళి ॥ దారు । శీతనయనుఃఖమున
మూరు । బాలుకి లేక రాములగలచివారు । నదవి
నెమ్మెరొఋచటికిపురారు । అనుచుకేవులువిడి
చిధారు । దైవరాఘవులగూర్చి వేమారు ।
మతులుగాంచిగళముచుట్టారు । చుట్టిహ రా
మరామునుపూరు । హనుమునజూడగాయుంది
యూమారు । తాత్మజునిజూచినిటకువానరు । దెట్ల
వచ్చెనోయనయడమయూరు । వదరెనటుమీాధ

దామభుజమదరు । గానమెకానుగాకయుందూ
రు । అనుచుముహూర్తముండగామారు । తా
త్మజుడు లేచిశీత కేదూరు । గానువచ్చిసాష్టాంగ
మిడిధీరు । దయ్యూధరణిజానేను శ్రీధారు । దైస
రాఘవులభంటనాపేరు । హనుమంతుడనిపలుకు
చుందూరు । యిదుగొయానవాలునుబంపినారు ।
కొమ్మంటనియియ్యనదియువేమారు । కనులనొత్తు
కొనినీవుయేలీరు । రాముభంటవైతివొచవుము
వారు । యందువున్నారొపల్కుమనమారు ।
తాత్మజుడుచప్పదొణగె వేమారు ॥ హూశారదా॥
౧౦॥ ఏకతాళం ॥ రామా । వినవమ్మనీపై
ప్రేమ । గలరాముడుకానవశీమ । లోనుండగద
నుజుడుకామ । మునదొంగిలి తెచ్చెశీమ । లోనుం
ఛినపిమ్మటరామా । దేవూడునీకొరకామ । హరి
ణ్యము వెదకిమామా । తావుకువచ్చిభీమ । బలు
డైనవాలినియమ । పుటకనిచిరవిజునిప్రేమ । చా
లినురాజుగసేమా । మునునుంచివనీకొంకేమ ।
హియునెల్ల వెదకభీము । బంటులైనకపిబలము । అం
పించగవచ్చెశీమ । నె వెదకియిచటరామా । నిను
గంటిని వె వేగమ । ముద్రికనీశిరోను । ణిక్యము
యిమ్మనవామా । హీజాతశీత సహనుమ । నీవూ
వుబలుకొంచమ । దీజాదియుగానీనామా । ణి

క్యముయియునసనోము । మండలముదాటగనో
మూ । హాయునెల్లతానై వామూ । త్రికిజూపగ
కోకో వామూ । శిక్యముఘునవేగము । తీసుకదం
డముపిడము । హేజాతవాయుష్యము । భీవృద్ధియు
వాపోహానుము । యవినంతటలేచియువనము ।
హేరుహాముల పెరికిశీము । గలరక్కసులనుదును
ము । యనమినివేయయము । పురిజేరిరిబిరుడీము
హాము । శ్రీరామాగుణధామా ॥ హోశారదా ॥
౩ వ॥౧॥ ఆటతాళం॥ అంత । రవినిగనినంతబలు
వింత । బుట్టవనుకొంచుచారులటకొంత । రావ
ణునిజేరిపల్కనతడంత । దనుజులెనబడివేలవా
రంత । పంపగారాగవాలమునవింత । గానుబం
ధించివాటించినంత । పోయిరెమపురికియీవార్త
దెంత । దనుజవర్యుతోచప్పయవడింత । చేశి
యుందున్న వాడనగనంత । చప్పబూని రాచారు
లున్నంత ॥ హోశారదా ॥౧॥౧౧॥ ఏకతాళం॥
వాడు । యవ్వాడోవానరూడు । వచ్చియుశీత
తోమూడు । మార్గాడివనముపాడు । చేశియు
రక్కసులనేసు । వారిని రానియ్యడు । తోరణ
మునన్నవాడు । అనిచప్పగరావణూడు । కోప
మునప్రధానుడు ! గనినట్టివానిని నేడు । రమ్మని
పిలచివాడు । యవ్వడోనడిగిమూడు । శరముల

దృంచివేసు । కలరగరమ్మని నేఁడు । లోకములు
నదరఁగకూడదు । కోసివచ్చినపవనజుఁడు । గనిప
ల్కైనయీకథవినుఁడు ॥ హే॥శారదా ॥౧౬॥౧౨॥
ఆటతాళం ॥ వోరీ । దనుజులారాయిటకుజేరీ ।
రాకయుండఁడీనను రాక్షసారీ । పంపఁగావచ్చిసీత
నటుజేరి । మాటలాడిపోవుచు రెగఁగీరి । రావణు
నకురణముగ జేశిమీరి । పోయిరాములను దెచ్చె
దనుకోరి । యీలంకగాల్చెదినిజమోరీ । దనుజ
కులమెల్లయమపురముజేరి । ననగవారెల్లపవనజు
నిదూరి । పోవనియగాలంఘించివోరి । దీర్ఘ
జింహ్వాడాయనిపేరజేరి । శిరముపాడిపాడిగఁగుద్ది
వోరోరి । పింగళాక్షుఁడాయటనిమిటికెగరి । శిర
ము పైబడినజముతావుజేరి । యుండెశార్దూల
ముఖునిగడిమీరి । సాలభూజమునగొట్టిబల్మిభూరి ।
కొండచెవనణ్ణి తక్షుయదదూరి । పోవనెశివక్రొ
వాశివోరి । రారపోమరెముప్రికనుచుజీరి । ము
ష్టిచెబొడువచ్చినటువారి । వార్త రావణునకువి
నగజెప్పిరి । యీచరితంబుపుణ్యములదారి ॥ హే
శారదా ॥౨౨॥౧౩॥ ఏకతాళం ॥ ప్రాశి । యని
మదిలోచింతజేరి । శతజంహ్వానిదాయముజేశి ।
నీవాదిగనార్గముడాశి । పోయిఁకపికొట్టిజేశి । ర
మ్మంచమనిజముచేశి । పొమ్మన్నభేరియువేశి । జగ

మెల్లపగలగూశి । కదలిరెమీానమెుడెశి ॥ పాశా
రదా ।౮॥౧౭౮॥ ఆటతాళ(౧)॥ వచ్చి । వాయుజుని
శరములనుగృచ్చి । పారనేయగనువానుబలుపె
చ్చి । సైగ వేశితరియనికొండదెచ్చి । శతజింహ్వో
నైపైనెయువాజ్జచ్చి । పోయినపిమ్మటను వేవేగవచ్చి ।
రక్తరోమునిణ్చి వాలమునబుచ్చి । కొనియువిశిరివే
యగపాణిమిచ్చి । పోయనెమపురికినటుమీాద
వచ్చి । శూలనంస్ట్రుప్రాణిశిరము పైపచ్చి । మెదుమ
శాళ్లగాబాదువతలవిచ్చి । చచ్చినంతలోదుర్ముఖు
డువొచ్చి । తాకినపుడిపాలముచాతబుచ్చి । కొని
యువేయగానతడట్లైచచ్చి । నంతవ్యాఘ్రుకబళు
డుగదయుబుచ్చి । కొనియువేయగనుతప్పగావ
చ్చి । తిరిగిదాననవేయుతలవచ్చి । కుండభగిలిన
ట్లుగవప్పలిచ్చి । రక్తమెళ్లగాధరబడెనుచచ్చి ।
నంతలోస్తనితసాస్త్రుంమవచ్చి । వాలుచెనెయపె
డచాతబుచ్చి । తప్పివేశితెశిరమునుదునిగొచ్చి ।
లంకలోబడెనునటమీాదవొచ్చి । చారుతెరుగిం
ఫరావణునుమెచ్చి ॥ పాశారదా ॥౨౮॥౧౭౯॥
ఏకతాళం ॥ ఛేరా । వ్రానోరిజంబుకుమార ।
బహుశూరుడవౌదువూర । అవానరుకొట్టిరార ।
పొమ్మన్నవాడటుశూర । వనుడయువచ్చెపార ।
వారిమ గశరములుదూర । శేరియువానరుమేర ।

నాయుదురనిల్చిపోర । నీవెంతటివాడవదెర । అను
కొంనుబహుక్రూర । శరములునేయుగ ఘోర ।
క్రోధమునవానరుడేర । రక్కసుడనీవుజూడర ।
అనుకొంచుమింటికెగర । వాడెంటనవేగముగా
ర । నెగశినవానిశిర । మీాదనుమంకభార । మైన
ట్టికొండయుదేర । అనుకొనగధరపైడర । యీా
వార్త రాక్షసవీర । వరుసకుతెల్పగమేర । లేనట్టి
క్రోధముమీార । విరూపాక్షునిజూచిరాక । యీా
పాక్షవ్రూదుర్గార । భాపకర్ణప్రఘునధీర । మీారె
గురుపోయివానర । వరుగూల్చిరమ్మనవాత ।
పారావారాబలముభార । రాగానుజానివార । వా
నరయనుచుజేర ॥ హాశారదా ॥ ౩౦ ॥ ౧౬ ॥
తాకి । యెుకరొక్కటిగవచ్చిదుమికి । నంతపవనజు
డుతోరణమునెక్కి । లంఘనముతోడమర్ధుని
దొ్రక్కి । ప్రఘునువరచాతపొడిగానుజక్కి । భా
సకర్ణుంనెయురకాలతొక్కి । తెంపువప్పలుగశీల్చి
మీాదెక్కి । సంతయూపాక్షుడరదంబునెక్కి । వ
చ్చితాకినమవానిమెడదొక్కి । శిరముద్రుంచివేశి
నక్రోధమెక్కి । తాకివిరూపాక్షుడద్దిరాచిక్కి ।
తెందుబోయడవునగళలక్కి । లించుకోగాను
పొడువవాడిక్కి । దచ్చినంతలోభారులెదురెక్కి ।
శాపంబునిజేరిచప్పగాదక్కి । యున్నతసయులలో

కనుముద్దుకొక్కి । నట్టియతుయనిజీరిమసెక్కి ॥ హాశారదా ॥౧౬॥౧౭॥ ఏకతాళం ॥ కొడుకా । వినరోరిభంటవుగనుక । చెప్పెదనువనముదనుక। పోయికోతినిమోసపోక । చంపియురమ్మనిమూక । గూర్చుకపొంమ్మనఘాక । చాతనుకదలిభాక । మొదలైసద్వనులుసోక । దిక్కటములువినగాలేక । ఫక్కునపగలుగాక । అనగానువచ్చితాక । పవనజాదునటుకదలక । వున్నంతటనోసటతాక । శరమేశినభంటవుగాక । అనుకొంచువచ్చితాక । బలుపోరుద్దైనవెనక । వాలునుచేఋామక । అతియుదుమిన్నుదాక । నెగశినవానివెనుక । లంఘించిపదములుసోక । పట్టకతిప్పిలదాక । వేశినతుందనుక । లైపోయనువినుమిక ॥ హాశాగదా ॥౨౨॥౧౮॥ ఆటతాళం॥ అంత । చారులటరావణునిచెంత । చేరినిలిచుండియోబలవంత । యిపుడువానరుడువచ్చెవసమంత । పెరికియునువపరులనుద్రుంచియంత । పోకసీమద్దునుతునిజముచంత । చారజేశైననమూర్ఛఁపోయికొంత । కేపటికిలేచిమదిలోనచింత । కేయుచుండగాయింద్రజితుడంత । తెలియవినివచ్చినీకేలఛింత । యనుచునూరాచిఁకదలిజగమంత । వణకగావచ్చివానరునిచెంత । జేరిమంత్రపూరితముగా

కొంత । అస్త్రములువేయకదలకున్నంత । తోన
బ్రహ్మాస్త్రమటిబోశిపంత । గించిలేచిననుపవన
జుండంత । నిలిచిబ్రహ్మామంత్రములుస్మరింత ।
మునుచుధ్యానించగావచ్చికొంత । రజ్జుకీతిగాబా
ధించెనంత । లోనదనుడటుజేరినిజాంత । రంగ
మున దెలిశి రావణునిచెంత । జెరపట్టితెచ్చియువిడి
చినంత । పురముజేరెయీకథయువినుడంత ॥
మహాశారదా ॥౨౨॥౧౯॥ ఏకతాళం॥ వోరి । య
నిపిలిచిదివిజారి । యగురావణుడశొసిదూరి । నీవె
వడవునాపురిజేరి । భూజములపెరికెదారి । వృక్ష
ట్రిదనుజులగీరి । కరచితివటయీసారి । యిటుజే
శితెనిన్నుచూరి । చాతనునరికెమోరి । నీవ్రారి
పేరుదారి । చప్పితెపిడిచదమోరి । యనంతట
వాయుజుడెదిరి ॥౧౨॥౨౦॥ ఆటతాళం॥ యేరా ।
రావణానామాటవినరా । నీవెవడవనినడిగెదవు
సమర । వరులునీబాధబడలేకనారా । యణుని
జేసిమొక్కినయాధర । లోనదశరథాతనయు
డౌరౌర । యనగజన్మించిరాముడనుపేర । వెల
శితాటకనుతోలుతసంహార । మునరగాజేశిహ
రువిల్లువిర । చేశిజనకజనుగొనిమహాశూర । వరు
నపరశురామునిభంగపర । చియునిజనకాజ్ఞచేవ
నముకూర । గానదొంగిలేటిశీతదెస్తివిరా । మీ

దవాలినతమణచికపిహీర । వరునిసుగ్రీవుగాజేశి
మేర । లేనివానరులనల్దట్లజార । పంపిశీతమ్మవె
దకిరమ్మనేర । నేనునీలంకలోజొచ్చిధర । జాత
శీతగనివమ్ముద్రికియకోర । యనుచుఅనవాల్గల్న
మిచ్చెర । అంతనీవవముపేకిబహుశూాన । వరు
లజాసినీసుతుజమునిద్దెర । చేశినీపెద్దతనయుచే
నార । కయునునీకొరుకగానుచిక్కితిరా । యిపు
డెనేపోయిరాములనుజాగ । తోడితెచ్చినినుజం
పింతువినర । నిన్నువాలమునవాఘ్గులనుపూర ।
ముంచినట్టివాలెనంజాడెదొర । నిన్నురామబా
ణాగ్నిగాల్చ్బార । నీకుబుద్ధికలిగితెరామజార ।
పోయిశీతమ్మనిచ్చిదండమురా । రామయనునసక
వుండితెపుర । కులమునాశనంబానుశిద్ధమురా ।
శిరులుచెన్నుందయరగుట్లపుర । వరముశ్రీరా
ముభంటవౌదూాక । వాయుతనయుంణినాపేరు
ఘోర । రాక్షసారైనహనుమంతుడనుర । నా
మాటనీచెవినాటవినర । యీాకధవిన్నభవములే
దూర ॥ హాశారదా ॥౩౭॥౨౧॥ ఏకతాళం ॥
యిట్టి । మాటలుచెవినబెట్టి । వినరావణుడదిరా
యట్టి । వాడనుచుకోపముబుట్టి । కరవాలము
చాతబట్టి । చంపగబుద్ధిబుట్టి । లేచినయనురఘు
ట్టి । విభీషణుడదురుదట్టి । వైరాయన్ననీకుయిట్టి ।

కోలినిజుపెట్టి । బుద్ధియుకూడాదట్టి । వానికి తగినయట్టి । దండనచేశిపట్టి । పు॥ వేళఘ్నవలేవిడి బెట్టి । పంపించుమనగానట్టి । పనికాయగదనుజు లపట్టి । వికజప్పగబట్టలుజుట్టి । వాలమునకగ్గిబె ట్టి । నంటించివిడిచినట్టి । సమయాంపధరణిజ దిష్టి । బెట్టియుదీవనబెట్టి । నటుమీదలంకనుజుట్టి । ము ట్టియునగ్గిబెట్టి । కాల్చియుఒద్దిదట్టి । లంఘించగ వగపతిఘట్టి । ఫలులియ్యానోటబెట్టి । భక్షించి యుంగదుడట్టి । యీవార్త చెవిసబెట్టి । పోయి వనమునదధిముఖుగొట్టి । ఫలములుచూరబెట్టి । యుండగానాజ్ఞబెట్టి । పిలిపించినరవిజునిదట్టి । రా ములకుదండముబెట్టి । కంటినిశీతనుయిట్టి । ర త్నంబుకొమ్మనబుట్టి । పాంతముగాచప్పినట్టి । సమయానముదమూబుట్టి । హనుమంతునిచట్ట బట్టి । యిదిసుందరాకాండయట్టి । వానికివినరు చిబుట్టి ॥ హాకారదా ॥౩౮॥౨౨॥

సుందరాకాండము సంపూర్ణము.

రామార్పణము.

యుద్ధకాండప్రారంభము.

ఆటతాళం ॥ అను । యమునగశిరులిచ్చినాము రతు । కేతువన్నుల్లకీహారిదనుజకీతు । నీదికరణా

గతత్రాణరతుఁ । శేయుబిరుదులెల్ల పుణ దీతుఁ ।
అంతహనుమంతుడటవేగదతుఁ । ణముఁనశీతమ్మ
నీరాకపేతుఁ। కోరియువ్వాదిలంకలోదీతుఁ। నిలకు
రాకున్న రావణుమశీతుఁ । శేయునో గామబలము
తోఘాతుఁ । ణయునకదలుదామనగనాపేతుఁ ।
బుట్టిహనుమంతమయుపాణారతుఁ । చేశితిఃనీకుబ
దులుకటాతుఁ । మనుచుకౌంగిటిలొజెప్పినరతుఁ ।
ణాబులోనసుగ్రీవయిఘుదతుఁ । ణమునకూదివే
యించుమనివాతుఁ । ణమునకదలిబలమెల్లవెయుల
తుఁ । కోటిపదికోట్లుశంఖములకతుఁ । య:బుగా
గానునిలకుగననతుఁ । యుముగకదలియీాయంబు
ధినదీతుఁ । చేశినిలిచినపుడెభటులరాతుఁ । సేంగ్ర
నకుదెల్పివినివింశతీతుఁ। ణములుదెరచివెచెటుమీా
దకతుఁ । చేశివివరయ్యాయదినిల్చుమోతుఁ ॥ హాశా
రదా ॥౨౨॥౧॥ ఏకతాళం॥ చూచి। రావణుమా
మంత్రులబిలచి । వినరయ్యకపిపురిజూచి । పోయి
వేగమెరాములబిలచి । కొనివచ్చివార్ధిననిలిచి ।
పువ్వారనిచారులుచూచి, చప్పిరిముందరతోచి।
నదిమీారుచపుడనలేచి । ప్రహస్తుడుపల్కెనువ్రా
చి। వినవయ్యరాముడుడాచి। వచ్చెననిభయము
దోచి। పల్కెపుమేమిటులేచి । యదిరినదిక్కు
లుగదచి। పారెరుయనవినిలేచి। విభీషణుడాలని

చూచి । శల్యనుమేలుదలచి । యీకథవినభవ
ములువిడచి ॥ హాశారదా ॥౧౬॥౨॥ అటతాళం॥
వినరా । ప్రహస్తనీబుద్ధిచెడెరా । శ్రీరాములతో
యుద్ధిరించిపోర । బ్రహ్మాదులకునశవినమర ।
పుట్టివారినికనులగనర । నీబలముమదిలోనె
చ్చుకోర । తెలిసినదవితెమంచిదాగదర । యీ
రాఘవుడువిష్ణుడౌశూర । వానరవరులుదివిజుల
నుకోర । వశముగాదురారాముడిభునెసర । నీకు
యిటులాపతగవుగాదుర । నీవటిహస్తులబుద్ధిమీ
ర । నడదిరావణుశుచకువచుదూర । పల్కివో
యన్నరాములకుపగర । నైతెమునకెల్లిపనులుచె
డూర । ఆదినారాయణుడెరాముడౌర । మనకు
సంధిచేశేదెమంచిదీర । అనిమెమాటలనుచవి
శోనదూర । వినిరావణుషులోనగరుజార । పో
మొనపుడెసస్త్రాదిరవిజేర । నడచెనటునిూదరాక్ష
సాపీర । వరుసకులముతోమునుగనిట్టులనుర ।
యీకథవినుదుఃభవమువిడిపొర ॥ హాశారదా ॥
౨౨ ॥ ౩ ॥ ఏకతాళం ॥ ఆడా । నిశిగప్పెనుగగ
నముచూడ । నక్షత్రములతోగూడ । సోముడు
వచ్చినజాడ । గనికోవెలలెల్లగూడ । వచ్చియు
స్వరములతోడ । గీతంబులుబాడగనాడ । వార
లువిటులచుకూన । జనిపేగమెభిక్షుంగీడ । నంశి

యుమాటలాడ । మదనూడుశరములతోడ । వె
యఁగగౌఁగిటఁగాఢ । ముగనుంచివృపరతిగూడ ।
భృత్యముతో నుండిరాడ। రావణుసుతులతోడ ।
సుఖయించగఅరుణునిజాడ । గనిలేచిజలకమాడ।
స ధ్యాదివిధులుకూడ । తీర్చుకమంత్రులుతోడ ।
రావనుజునుతానుగూడ । నగరికిశోభనతోడ ।
వచ్చెడగవిభీషణుడ । రావణునిగనియనెవినుడ॥
హాశాగదా ॥ ౨౨ ॥ ర ॥ ఆటతాళం ॥ అన్నా
యిపుడుండెటికార్యమనవన్నా । శ్రీరాముడాయ
బ్ధిచేరున్న । యవుడెశీతతోగూడమనకున్న । వ
స్తువలుగొంచ్చుపోయిరామన్న । రక్షించుమని
యుచటమనమున్న । వారలమ్ముమ్రొక్కిమంచి
దౌదిన్న । బుద్ధినువిలోనవుంచకుమువన్న । గారి
వాహనుడుపరుడుదృష్టమున్న । యితనిబ్రహ్మ
దులెరుగరిఘువున్న । వారికెరుగతరమానవ్రాయు
న్న । యింకెటులతెలిశెదనెవన్న । శ్రీగురుశేవ
శేయకనుసన్న । చేశిచూపితెగనవచ్చువున్న ।
మెన్నెలాబయటివెల్గుతూవున్న । జ్యోతికఃపించు
నదియెయితడన్న । శిద్ధాసనమువేశికూర్చున్న ।
మీదనవరంధ్రములుజట్టిసన్న । గేంద్రరేచిష
ట్చక్రములమిన్న । పైఃసహస్రారిచక్రమునాదు
న్న । జ్యోతిరవికోటిప్రభనమెగన్న । దాసిలో

మనోలీనమైయున్న । వాంఛితదుఃగనిపించునిజము
న్న । వకటిగానిదిక్కెనపియుంనివున్న । విడిచిదృ
ఢముగాన్రుంఢవలెనన్న । రాయుణునిమాయలేని
దొరకెనన్న । లేదుజగమెల్లరాముమయమన్న ।
నివుశ్రీరామరామశరణన్న । సీరుయిహాపరంబు
లుగల్గునన్న ॥ హాశారదా ॥ ౧౮॥ ౫॥ ఎకతాళం॥
కాదా । దిక్పతులగెల్వలేదా । కైలాసమెత్తిలి
కాదా । ననుకోనిమదినకోౌధ । ముంచకుదాని
బాధ । చాతానేజగములుకాదా । హంభావంబ
ణచరాదా । అణచియురాములపావా । పద్మా
లకుశరణనరాదా । అనకుండితెరాములకోౌధ ।
బాణాగ్నిలంకమీాన । బారకముందెమేధ । చే
తినుపోతెశ్రీథా । రీకీనిముదమెకాదా । వాలిని
ద్రుంచలెదా । ఖరదూషణాదులమీాద । వక్క
డెపోరలెదా । వకకోతిమొన్నరాదా । లంకెల్ల
గాల్చిపోదా । అటువంటివికోట్లకుమీాద । వచ్చె
నులంకమీాద । ననిపల్కెతమ్మునిబోధ । వినితిరు
గబలికెశ్రీథా । రీకథయువినశిరిరాదా ॥ ౧౮॥౬॥
ఆటతాళం॥ అంత । నాకుతెలుసురాయిదియంత
వింత.। గాదుబుద్ధిగానాకునీవెంత । చప్పినాగాని
రాములతోపంత । గించిరణమొనర్చెదశీతనింత ।
ఘనిశభయపడియనెవతసిచంత । జేరిమొక్కెనుర

నీవనినచెంత్త । నిజముయనినమ్మినవాను రాకొంత ।
వాదిశరణనెబెరుదుగాదింత । సీష్రచెప్పగాకురన
నుచుచంత్త । పురముజేరితనసతులతోకొంత । సు
ఖముజెందిమరువాడునగరంత। నిండియుండగారా
వణుడంచంత । జేరివిభీషణుడనెనుకొంత । యీ
శకపురసభవములేదింత ॥ హాశారదా ॥౧౪॥౭॥
ఏకతాళం॥ అయ్యా । నామాటవినవయ్యా । కైకొ
శికిదిశ్యనయ్యా । చెప్పినదినీతివినవయ్యా । ఆయమ్మ
నాతోనెయ్యా । మలరగతెలిపెనయ్యా । ఆమాట
నీచెవినెయ్యా । వింటెనెమెకానయ్యా । నీబాధకు
దివిజులుపోయ్యా । వైకుంఠుగనిశరణయ్యా । ర
క్షించుమనగానయ్యా । దిలిజులకభయములియ్యా।
వారెల్లవానరులయ్యా । హరిరాముడాయనయ్యా।
అదిగాకశమలజుడయ్యా । లేదయ్యా మనుజులక
య్యా । మునగెల్వవునినవ్రాయయ్యా । దిక్పతుల
గెల్చితివయ్యా । వారినిగాజూడకుమయ్యా । జగ
మెల్లహరిమయమయ్యా । మాయాతోకల్పితము
య్యా । ఆమాయామనసౌనయ్యా । మనసూతో
కోరికలయ్యా । కోరికకామమునయ్యా । కామా
న్నిగెల్వనయ్యా । అన్నియుదానౌనయ్యా । సీత
మ్మనురామునకియ్యా । మంచిదినామాటవినయ్యా ।
వినకుంటెచెడుదువయ్యా । అనగానె రావణుడు

యుధ్య, దనుజునితోపలికెనయ్యా ॥ హంశారదా ॥
౩౦ ॥ ౮ ॥ ఆటతాళం ॥ అవురా, విష్ణుదేవుడౌ
రాముడాయనురా, దివిజులెల్ల వానరులై రేగదర।
వారుతనకొరకుపుట్టితెమేర, దప్పివారిని నేశరణ
వర, అంటేవారేలవిడిచెరులేరా। నేఁట్టినదిఘట్టి
శాఖౌర। సకలశిరులెల్లనుజెందినవిరా। యిట్టి
వైభవములోమనుజు జేర । పోయికావ్రమనిఫ
ల్కౄతగదూరా । నేనజుని చెవరముగొన్నార।
నాబాహుబలమునుచూపినీర । శ్రీరామునురము
నశరముదూర। నేశిబలముతో హాతమణచెదర,
మీదఖులయల్లనేనేయేలేవర, లేఁనతనిచేతా
జఁస్నెకూర, వసుడునొసంచుప్రఖ్యాతిజేర । పో
యువైకుంఠమెనొకడచూర । గొవెదసీవింకచప్ప
కుముఃపోర, నాయమునినుఁడకువేగ శేరా। య
నుచుగద్దించనజుడనఫీర । అన్న వ్రాయన్న
యుాకొకటిపినర, వింకువినులేకనీమసన్నూర ॥
హంశారదా ॥ ౨౨ ॥ ఏకతాళం॥ వొద్దు, శ్రీరా
ములతో పగవద్దు । నీకతనికయంతహొద్దు । దో
షూకుగజము పద్దు। పోరాటమెన్నటికొద్దు। నా
మాటవినిసద్దు । చేశియురామునిముద్దు। భార్య
నుకొఁచఁపొద్దు। పోతుండొఁయశికిద్దు, కుల
మెల్లానాశనమొద్దు । రాములశరములపద్దు ।

చేతానుసీతలలోడ్డు । నేలనుదొల్లగవడ్డు । వా
డ్డు రాపడ్డునడ్డు । సియాపదనేగనవడ్డు । ననిపల్క
గతనను డ్డు । తమ్మునిజూచివడ్డు ॥౧౬॥౧౦॥ ఆట
తాళం॥ పోకే । నాయమటనిటుపల్కకొకే । లేచి
పొమ్మంచుబోమలుముడివేశి । రావణాసురుడు
కోపంబుచేశి । విభీషణునితన్నిఛీపోశి । యను
చుగద్దించిమీసమొడిపేశి । ఖడ్గమంకించిచంపవ
డిడాశి । నపుడుప్రహస్తుడెదిరిదయచేశి । విడువు
మనిపల్కి కూర్చుండజేశి । నంతలోవీనిమెడబట్టి
త్రోశి । రమ్మటనిపల్కి నతడవడిడాశి । నల్లట్ల
మంత్రులుగొల్లభాసి । ల్లుచుతు లేచినాబుద్ధివిన
వోశి । నంకశ్రీరాము బాణాగ్ని డాశి । నిన్నుకుల
ముంశోనాంశనము జేశి । నను చుతల్లిగటు జేకిదయ
చేశి । శలవుఝుమ్మటనదీఘూర్జయువోశి । రాము
చాటబొమ్మనమిఃంటికెగశి । పోయిరాములను వే
గంబెడాశి । లువవానరులు నెనరురాత్రోశి ।
నంతిహనుమంతుడా రాముడాశి । సిలిచి తెను
నలోసికకలిశి । వుండనచ్చినాడవనతనిడాశి । పిలి
చిరమ్మనిసవారంతనిగలశి । వలికితోడితెచ్చొచ్చి
మొక్కేశి ॥ హాశారదా ॥౨౪॥౧౧॥ ఏకతా
ళం॥ అంశ । సంరక్షితనవబ్రహ్మాండ । నమ్మత
సురమునికాండ । భూమండలభరమార్తాండ ।

వంశాంబుధిహిమకరకాండ । మునియాగవిరోధి
విఖండ । ఖండితహరకోదండ । భార్గవభయదో
ర్దండ । ఖరదూషణాబ్జవేదండ । అంభోధిమథిత
శితకాండ । నఖభేదితదైత్యపిచండ । కుండలకాం
తినగండ । గుణమాణిక్యకనకకరండ । భూమండల
భరణోద్దండ । శీతాధిపముముదయునిండ । రక్షిం
పుముశిరిగలిగుండ । అసిపల్కగరాముడునిండ ।
గరుణించినవేరుండ । చవుమాయనకోదండ ।
రాముడవినుమనిదండ । మిడిపల్కానునోటినిండ ॥
ఖాంశారదా ॥ ౨౦।౧౨ ॥ ఆటతాళం ॥ పూరు ।
లంకవిభీషణునుపేరు । దివిజశత్రుడగురావణాసు
రు । నకునీతమ్మునుబుద్ధిపలుమారు । చెప్పిశ్రీ
రాములతోవద్దుపోరు । ననగగద్దించితన్నిము
మ్మారు । నంతనిటువస్తిమిమ్ములచేరు । వాడనని
పల్కిరక్షించువారు । నీవుగాకున్నయింకెవరు
లేరు । శ్రీరామయునితలచేటిహారు । శమనున
గరమిన్నకనగబోరు । గానమాంపాహియనగశ్రీ
ధారు । దైనరాముడాలంకశాధారు । డితశౌనని
తెలిశియూరవికుమారు । దాజనాత్మజుడుచూడ
గామారు । మాటలింకేలరాతుసాహిరు । డితము
నాతమ్ములలోవగదుదీరు । కనగలంకకధిపతిచే
తునీరు । తెమ్మటనతెచ్చియూరవికుమారు । దవు

జెకట్టి శ్రీరాముడను పేరు । నుందునందాక యేలు
మునధీరు । డయ్యునుండెనటమీాదశుకచారు ।
అనేటివారిగనిరావణుకుమీారు । పోయిరామ
లక్ష్మణులెట్టివారు । కపులుయందరోగనివారిపే
రు । బలములెఖించిరమ్మనగవారు । మాయతో
పోయికపివేషధారు । లయ్యెఁజూడగాయంగద
కుమారు । దలపిబంధించుకొనిపోయిధారు ।
శుకుగనిచెప్పగవానిపేరు । యేమియిట కేలవచ్చె
వోమీారు । అడుగుమనశుకుడులిన పేరు । రావ
ణుకుమీామ్ముగనటంపిమారు । వేషమేశిచూడగకని
యుపీరు । పట్టితెచ్చిరనివిడిపించిశూరు । తానొకా
దొకనిపోయియాయనురు । సకునువగమాటబ
ల్కుతనపేరు । భూమినుండదనువనపోయిరఘు
వీరు । తోడవొగ్గుపోవనియు లేమారు । చప్పవి
నకుండెట్టిశ్రీధారు । డైనరాముకథవినశిరులు
జేరు ॥ ౮౦॥ ౧౩॥ ఏకతాళం॥ అంత । శ్రీరాముడబ్ధి
చెంత । నిలిచియుపథమిగమింత । యనివేడగవా
ర్ధికొంత । వుప్పొంగగగనినేనంత । వేడినదయలే
దింత । యనినమోఘాస్త్రమంత । సంధించివేశె
టంత । లోగానిశరమునకంత । మందునకణమై
కొంత । సార్థించగనదిదనుజాంత । మొుదించు
ననిపార్థించ్యంత । మునవేయగనటుబలువింత ।

గాదైత్యులసంతహాంత । మొనరించినెక్పిసంత ।
గనివేషుకతోకపులంత । యీచరితదురితహాంత ॥
హా శారదా ॥౧౬॥౧౪॥ చేశి । రామునిభునకు
శరణుజేశి । యింకయబ్ధిబంధింతమనిసూశి । రవి
జుడందరనుబిలిచివడిడాశి । కట్టుకట్టుడనిపలుక
వారెగశి । పోయిగిరితరులుదెచ్చిపడవేశి । సంత
చూచితెమునిగనసంజ్ఞాశి । రామచంద్రుడదిగని
చింతచేశి । నపుడెథల్లోకపతిసంచుడాశి । పలికె
శ్రీరామచంద్రదయచేశి । వినుముకంఠబాధిబా
ధనకొరకువాశి । విశ్వకర్మతనయుడునేస్వరాశి ।
ఢైనవితమండచింతలునుబాశి । యనుచుయాతని
మహాత్మ్యమినజేశి । బాలుడైనపువుపిగ్రహము
లేశి । నంతకనిజనకుడప్పటుడాశి । యింకత్రాణ
ముమేశినతేలజేశి । యుందుగాకనుచుడీవనయున
డశి । నాదుగానయీతనునేమివేశి । నానుము
నుగవననలునిదయచేశి । శిరముదువ్వపంపగనబ్ధి
డాశి । వానరులుగిరితరులియ్యవేశి । సగారుయో
జనాల్ చదరంబుజేశి । కట్టుమాడగాప్రాంతజల
రాశి । మునిగియుసుకగోవారవిరాడాశి । యను
చునటుతీదువ్వకృపచేశి । నంతనబ్ధిబంధించిభు
డాశి । మొక్కిదీవించివేట్కరాజేశి । ఆరాచరి
తంబుభవములెడబాశి ॥౧౫॥౧౫॥ ఏకతాళం ॥

యుంచి । శ్రీరాముడుకపులనుమంచి । లగ్నము
నదాటికాంచి । లంకకుముట్టడించి । భద్రంబ
సిహెచ్చరించి । నల్లటల్లకోట్లకుమించి । నిలిచుం
డగరావణుగాంచి । పలికిరిచారులుమించి । వచ్చె
నుయునవాలించి । యున్నంతభటులనుంచి । కై
కేశివినిశ్చేతెంచి । బుద్ధులుచెప్పదలంచి । రాగా
సేపరూపేఘుంచి । కూచున్ననమస్కరించి । నంత
టతనయునిగాంచి । పలికెనునోటినుంచి ॥ హంశా
రిదా ॥౧౯॥౧౬॥ ఆటతాళం ॥ హరి । వినరనా
మాటదివిజారి । శ్రీరాములతోపగవద్దునారి ।
మణినిమునులతోగానిపోయివారి । జాతునకుని
మ్ముశిరులునిను జేరి । అతడునారాయణుడుసుర
లుకోరి । వేడినంతలోనరవేషధారి । యయ్యెసు
రవరులనెల్లవారి । గభర్ణముబుట్టజేశెవాడ్కోరి ।
మాయగాదునినుకులముతోపారి । పోయినాగా
సిద్ధంచునామీరి । రాకముంచెశితనుయియ్యో
గోరి । యీమాటమీతండ్రివగసారి । నాకుచె
ప్పెగాప్రుకనిజముగోరి । యన్ని విధములనుపరసతి
నికోరి । సంటుమాడుచెమరితంబువారి । గనుకచ
ప్పెదనువినుముశ్రీధారి । ఆదిమధ్యాంతరహితు
డౌసూరి । జనులకాధారమితనిసరిమీరి । యింక
పకదైవమెందులేదోరి । యనుచుబహుళచప్పగ

డివిజారి । తైయిసరావణుడుతల్లినటు జేరి । పలికె
యీచరితవినశిరులు జేరి ॥మా॥శారదా॥ ౨౨॥౧౭॥
ఏకతాళం ॥ అమ్మ । నీవెన్నిజప్పినబోమ్మ ।
దేవరవార్శినదిమ్మ । హీనమానవరుకడవలరమ్మ । వి
ష్ణుడుతనకోరకిమ్మ । మనుష్యుడునై రాపోమ్మ । ట
నవిడిచిపోవునట్టమ్మ । తాములతోపోజగమ్మ ।
తానేలెదలేకధృవమ్మ । యినవైకుంఠాపురమ్మా ।
తవుగూడియుండదపోమ్మ । నీవింక చెప్పకులెమ్మ ।
టనగానెయీమునలమ్మ । వెంటనెయుండియునమ్మ ।
తిగనతికాయుడునిమ్మ । హీంలోసీతుటురావణబ్ర
హ్మ । కరుగించిననినకమపోమ్మ । టనిపల్కంగ
లోనగరమ్మ । తోగూడుక జేరినిజమ్మా । రాము
లదేజయమనిసమ్మ ; తిగనుండిరివిధివశమ్మ ॥ మా
శారదా ॥ ౨౦ ॥ ౧౮ ॥ ఆటతాళం ॥ శ్రీభూ ।
రావణునితనపదితలలు । మెరయమాణులతోతన
కిరీటాలు । శ్వేతఛత్రమండలంభానుగోమగూలు ।
ఏత్నఖచితహారకంభోవణాలు । ధారుడైశేచి
ముల్ వుప్పతాలు । దాటిపుత్రరవుగోపురవుచాలు ।
సిలుపవెంటతాకుగదారణాలు । రాములక్ష్మల
పేరుయూవులు । రవిజాద్ధాధిగాదలుగువానరులు ।
వారువీరనుచుచప్పమాట్కలు । నిందమాాది
పూచనపదితలలు । నంతశ్రీరాముడాదనుజవగ

లు । షూంచివిభీషణారవిపథాలు । వడ్డకట్టినాకిత నిగోడుగూలు । త్ర్యాచి వేతువనివవళించినవాలు। బోలుశర మేశితుమురులై రాలు । నట్లు కేశివంత టెదివిజవరులు । నవ్వ రావణుకులోనగరుచాలు.। చేరిచింతించితో చిబుద్ధుంబు । విద్వజింహ్వరారా యనీమేలు । మాయతో రాముశిరముశిరములు। విల్లుతో గూడశిలకన్నులు । నిండవాడ జేయుము యనగకీలు । తెలశినటుకేయశిలకనిచాలు । నిం కనజడిటులవార్తెసని కేలు । నొనటనంటినేర్వగ నరమథటులు । మాయయవశోకమిడిచిబల్కుశీ లు । మెరయనుంసెనటరాముకథ మేలు ॥ వా౹శా రదా ॥ ౨౦ ॥౧౯॥ ఏకతాళం ॥ అడా । రాఘ వుకురవిజనితోడ । వలికెనులంకజూడ । పోదా ముగమ్మనికూడ । సువేలాచలముజూడ । నెక్క యులంకనుజూడ । యిటువంటినగరముజూడ । లేవనుచు వేట్కతోడ । యీసంపద చుండక పీడ । జానకిని తెచ్చికూడ । కులముతో మునిగెను మను డ । నంతలో రావణుడాడ । దక్షిణదిశనటుజూడ। పదికోట్లగొడుగులతోడ । శిరులలరగనిరవిజూడ। రాములతో యనెమనమీాడ । నుండగదనుజుడు కూడ । వరిగానునిలిచినవాడ । రూపంబునుగొడు గులువ్రాడ । తన్నాదననిరవిజూడ । కుప్పించిలం

ఘనతోడ । నోడుగులుభూరిదొల్లేడ । కొట్టినద నుజుడుగాథ । ముగపట్టిపొడువగనాడ । యిరువ్వ రుపోరగవాడ । రవిజునిపట్టిలతోడ । వేయుగనే గముతోడ । నెగశియురాములచూడ । వచ్చెను యీకథవినుడ ॥ ౨౮॥ ౨౦॥ ఆటతాళం ॥ కోకి । శ్రీరాముడంగదునిజేరి । నీవుజనిరావణునియను టజేరి । రెండుమాటలునుచవిలోనదూరి । నాట పలుక్రీర్తినుయియ్యరోరి । యివ్వాకుండితేజముని పురిజేరి । కులముతోనుండురనిచప్పివారి । వా ర్త వేగంబెకొనియిటకుజేరి । నాకుదెల్పుమనదం డమిడిభూరి । జవముతోపోయదనుజూనెదిరి । వ్రారిరావణానునుదయుతోజేరి । రాయభారము పెనురామశౌరి।వినుముధరణిజనుయిచ్చిశ్రీధారి। మైనరాములకుమ్రొక్కినీకోరి । నట్టిసంపదకుల ముతోభూరి । దినములుండెదవునిజమురావ్రారి। జనులుమెచ్చెదరుశీతయునియురోరి । రాముడన రనుచుతలపోశినారి । మణిసిదొంగిలెటితెస్తివిన కోరి । సీకుతగదురాపరసతినిజేరి । కూడదలచు టుపాపముదారి । అతనునారాయణుడుధరాధా రి । మైనశేషశయనుడుతెలిశివారి । జాకీని య్యరాయియాకున్నభూరి । ఖరదూషణులజము తాపుజేరి । యుండజేశినీనార్థిదరిజేరి । గర్వముణ

చియీవలవచ్చికోరి । వక్కబాణముసగొడుగు
టునువారి । లోనబడ జేశెతెలియఁగాభారి । బ
లుసురామశరముదూరి । సీయురముసందునగా
డిపారి । సపురుషుబిచ్చిదప్రనిఘురాకుసారి । యప్ర
రరాఘువుడుసీతలలుదూరి । పోవనెచురాయిల
కిందజేరి । దాగినాగాసవిడువమరకోరి । తగరుగి
రితోటితాకినటులోరి । కరియుహరితోడపోరురా
మీరి । యలుకమార్జాలమెదురుగాపారి । పో
వపాసగునా లేడిపులినెదిరి । తాకురితినసునీపుశ్రీ
ధారి । తగలినపుషిట్లనుండురాకోరి । గాముబా
ణాగ్నినినుగాల్చుమీరి । పోనులేవురాశ్రీరాము
జేరి । శీతనియ్యరాయనిడపిజవైరి । యంగదుని
తోడననవేట్కమీరి । హాశారదా ॥౭౭॥౨౧॥
ఏకతాళం ॥ యేరా । నాయదుటనిషాహార । వా
రముగబలికెదలేర । నామాటవినిశ్రీరా । ముల
తోడపల్కపోరా । సురలెల్లనాతోపోర । లేక
నునాయూగార । మునభటులైకొల్చిరుమేర ।
మీరరుదిక్పతులనర । కైలాసమెత్తితిఘోర ।
తపముననాభుసుర । జైష్టునిగెల్చిమేర । లేనట్టి
కోరికకోర । యిచ్చినవాడనుపోర । రాఘవుడు
వార్ధిపార । మణచియుదాటితెసూర । వరుడా
యుసనాదుశర । ములఘాకకునిల్వమమీర । రా

ములునుమాకుపూర । వకనాటిఫలహారముర ।
మనుజులురాక్షసులెమర । నిలిచేరనీవెవడవుర ।
నీపేరునాతో చెప్పర । శీతనుంబువ్వానుపోర । య
నినంతటవానరవీర । వరుడనియెనురాక్షసకూ్ర
ర । నన్నెరుగవుయంగదుడనుర । నినుతోకనగ
ట్టివార । ధులముంచినవానికుమార । వరుడనిమ
దినుంచర । నీకులమునుకానవమూర । రాఘవు
డవ్వైశ్యాసర । (శ్రేష్ఠుడునైకాలూ్చర । నిజమూ
రశీతనుయియర । యనగానెకోపముమీర । రా
వణుమభటులనుజార । జేరియునరఘువీర । వి
నుడీకఖశిరులుజార ॥ హాశారదా॥ 3౬ ॥ ౨౨ ॥
ఆటతాళం ॥ కొట్టు । డీవానరునివిరచికట్టు । దవ
గరక్కసులువచ్చితనచుట్టు । ముట్టుకొనినంతలో
పట్టిపొట్టు । దుల్లినచిరావణుడూగెట్టిట్టు । ము
ష్టిచెబాడిచిరాములతట్టు । గొశివొచ్చిదండము
బెట్టిమట్టు । తెలియజెప్పినములగ్గయుచపట్టు ।
డచుచురాఘవులుచప్పనల్దట్టు । తెగరబాకికోట
లుగూల్చిరట్టు । చేశిదనుజులనుగొట్టిజగఝట్టు ।
తారయుసలంకజూడవగతట్టు । నైనపోకుండమ
హాకితలకట్టు । గానుచదరంబుకాయునామట్టు ।
దనుజలెల్లరావణుజేరియుట్టు । లాయననివినికో
ట్లమట్టు । మీగాణపట్టిరాక్షసబలమునట్టు । పంథ

గావారుబల్ఘట్టిరిఘట్టు । లయ్యెపెనగిరటద్వా
ద్వారణమట్టు । యింతయనివల్కవిధి తెలిశినట్టు
వరులు తెలియరనగానునదిమట్టు । శాయదలచిర
విఘ్నంకెపరతట్టు । యీకథవిన్నశేయుశౌపట్టు ॥
పాశారదా ॥ ౨౩ ॥ ౨౩ ॥ ఏకతాళం ॥ అంత ।
నిశిగప్పినపిమ్మటకొంత , శేటికిరాక్షసులంత ।
మొందియనవిసిచింత , రావణుడు జేశెటంత ।
లోగానమువార్తెరింత । వినివొచ్చితంద్రడినికొం
త । నూరాప్చికదలివింత । గాగానుహోమము
సాంత , ముగశేశిగగనముచంత । శేయుకపుల
వంత । మొందించిభుజగమునంత । ప్రయోగముజే
శివంత । మునరామలక్ష్మణులంత । మూర్ఛయు
భోయిగకొంత , బాధించిజజనియాదెంత , జన
కుసకుదెల్పినంత । పురిజేయున్నకొంత । శేప
టికిశేతాకాంత । పతి శెలిశిబహుచింత । శాయ
గవాతముడంత , జారగవచ్చిశాంత । మూర్ఛవి
సిచింత , తేటికిగరుడనియుంత । దాకానుషిం
పుమునంత । యనిదెల్పగడలచినవింత । నారా
దాపాశములంత । ఘ్రాడెనునటుకవికొంత । రా
గానెకృత్యములంత । దీర్ఘకవుండగద్రొంత ,
రావణునకుదెల్పినవింత । లాయనుయనినగరం
త । జేయుదనుజులనంత । గనివల్కెనుయిశిళశ

హాంత ॥ సారంగదా ॥ ౩౨ ॥ ౨౮ ॥ ఆటతా
ళం ॥ దరువు । వినరసీత పుణ్యభామామణీ । వైరి
మహాకాయప్రహస్తులును । రామునజ్జరామ
లక్ష్మణులశీకడు । చేశిరమ్మన్నపోయిబల్శీకు ।
శేయుంటతలోగనియుధూమ్రాక్షుడు । రారయని
సంగదుడు దాకినడు । మంమగిరి చుట్టి వేయవాడ
డు । నానగూలగనిమహాకాయుడు । రాముల
నిపులుకూలగయిరుడు । ములనుతెరుచుకులత్ప్రా
పగనికడు । చేశిపనజూపానినిరతడు । వంతు
డగుస్త్రబ్రాహ్మునజముడు । మంనుజారబోయు
నతనయాడు । రాములగని ప్రహస్తుమపదియులడు ।
లేశికపులగొట్టగసిలుడాడు । రాబులోదాకినగ
వెత్తినడు । విూరగవేయగాపాడిపొర్దైరాడు ।
సేంద్రుమంత్రులాగినచారులాడు । రామునరావ
ణునిగనిచెప్పలడు । కోట్లదళముతోకదలెనుది
మోడు । మిగ్చవిగవయ్యరామయిరిశీడు ॥ ౨౦॥
౨౧॥ ఏకతాళం॥ ఆటా । బలమునుతానుకూడా ।
రామండోదరిత్వరతోడ । నెమరుగజసి రావణుడ ।
వినునిపుడా రాములతోడా । పగయేటికిమణులు
కూడా । జానకినియిస్తైజూడ । తేకున్న రాముల
తోడ । రాక్షసకులముకూడ । హతమాడపు
యునపతితోడ । కోపముతోపల్కెమేడ । లో

సుందుఁడొమ్మని వాఁడు । తనరాను ర్జన రాఘవుఁడు ।
వినుము సవిభీషణుఁడు । రావణుని చూపిగాఁడు । ము
గుశరముల నాఁడము గాఁథ । వేయునను యుద్ధవన
జుఁడు । రమ్మనుచు జీరి మేఁడు । మీఁదెక్కి వేగము
తోఁడు । శరముల మేను గాఁథ । చేశియు గొనంగు
లుష్ఠాఁడు । కొట్టి భువి వ్రాలెఁడు । చేశియు గధ
మును గూఁడు । సారథిని ద్రుంగ గమాఁడు । నేను
మొనవి మేఁడు । జేయుశిగ్గుఁడు । రావణుఁడును ము
త్రుల ఖోఁడు । విన బల్కె నుహాలికథ వినుఁడు ॥ హా
శారదా ॥ ౧౬ ॥ ౧౬ ॥ ఆటతాళం ॥ వొప్పి । కుం
భకర్ణుని లేపుమని చెప్పి । నంతలో హారుజనినో
టజెప్పె । పిలువబిపకున్న గజములకు చెప్పి । గం
తులు ముందు వేయించబిప్పి । చూడకున్న శిరము
గాచి కప్పి । చెవులలో పోయుఁ బాదలి వడి చెప్పి ।
లేలికూచున్న రావణునిచెప్పి । నట్టి వార్త జెప్పగ
పోయిచెప్పి । వేగపంపుమని రాముని కెఱిఁగి జెప్పి । సీతా
జననికల వినగలరేప్పి । పోనప్పి నందర్బట్టి చెప్పి ।
భక్షణము చేసి నిన్న జెప్పి । పలికెయున్న జెప్పి
బుద్ధిగా విప్పి । రాగాన విన డిభషణుఁడు నుడిప్పి ॥
హా శారదా ॥ ౧౬ ॥ ఆటతాళం ॥ అన్నా ।
నామాట వినవన్నా । శ్రీరాముఁడును కేను న్న ।
నేరము చేశెనన్న । రాఘవుఁడు లేక యున్న । వేళ

మశీత ఘగొన్న । వాడవుమరలియున్నా । రీమణి నియియ్యావన్న । యీాకున్నలంకలొవున్న । వార లనుద్రృంచునన్న । శ్రీరాముడుమనుజుడన్న । వా రికిత్రృణమన్న । జ్ఞానంబు లేదొయన్న । సౌరా యణుడితడొయన్న । వానరులుదివిజులన్న । మనకొరకుధరలొచిన్న । రూపములబుట్టిరన్న । పరవస్తులకాళలన్న । శీఘ్రమ్మనియ్యావన్న । యన గానకుంభకర్న । యున్నా ళ్లుబ్రతికివున్న । వాటికి భయమివుడన్న । యేమందునునిత్నోరెన్న । ధైర్యంబు లేకయున్న । నిద్రాతొవుండుమన్న । వ్రాయన్నమనచిన్న । తమ్ముడుమొదిరన్న । రా ముల జేరివున్న । వాడనిన మేలౌనన్న । నేబోయి రాముంలవున్న । వానరులమింగెదనన్న । యని లేచిమింటికన్న । పొదువుగచనుచున్న । కపుల బ్రిదాటుచున్న । వారినిగనిరామన్న । అభయ ములిచ్చివున్న । నమయానవిభీషన్న । రావ్రా యియనిపిలిచున్న । పీడెవడొచవుమన్న । విన వన్న శ్రీరామన్న । మాయన్నకనుజుడన్న । కుం భకర్ను డితడన్న । యనిపల్కగరవిగన్న । వాడ య్యాద్ధుయాకథవిన్న । పాపంబుదొలగునన్న ॥ మాశారదా ॥౮౩॥౮౯॥ ఆటతాళం॥ శౌరి, రా మః నుమనుచు రాకుసుల జేరి । దివిజు వెదిరిసభ

మాలరొమ్ముగిరి । నగళితన్నగాగదచేతవిశిరి ।
వేశినపుడెసుగ్రీవుడిలజేరి । మూర్ఛబోయినంతట
దివిజవైరి । పట్టియన్నకునుచూపగనుకోరి । పోవు
చుండగాతెలిశిగడిమీరి । రెండుహస్తములకర్ణ
ములుభూరి । వాశికమునోలబెరికిపైకెగరి । వచ్చి
శ్రీరామునెెగరుగాజేరి । దండమిడియున్నరక్త
మెదభారి । నదియుగనితీరిగివానరుమీరి । విసరి
నట్టుద్రుంచగరామశౌరి । దివ్యశరజాలములతనిపై
శౌరి । వేయుదలచగాధరణిశ్రీవారి । రీతిగావచ్చి
వాచ్యకధారి । వీనివేయకదేశముద్రుంచభూరి ।
శరముమోవజాలనురాతుసారి । యనినయిరు
మార్గణములదివిజారి । రెండుహస్తముల్ దుంమి
పరభారి । గానువార్థులనువేయునమీరి । రాగ
యర్థచంద్రాస్త్రముభూరి । శిరముదునిమిలంకావ
లనువిశిరి । పడగజేయగావాడుధరధారి । వణక
గాకూలె టుభటులుపారి । రావణునిజేరిచప్పగా
భూరి । భూరుహాముతితిపడిమూర్ఛతేరి । క్రాదమె
నగదేవాంతకునిజేరి । నరాంతకామహోదరావో
రి । మహాపార్శ్వడాయనిత్రిశిరయనిజేరి । అతికా
యుడామీరుయూమారి । వుండగారామలక్ష్మణు
లజేరి । వానరులకూడజముతావుజేరి । వుండజేశిర
మ్మనవేట్కమీరి । చనుచునతికాయుడాతండ్రిని

దిరి । పక్కనూటబల్కెనుదిశిజనులైరి । యీకథ
వినుడిపాపసంహారి ॥ హరిశారదా ॥ ౩౬ ॥ భై ॥
ఏకతాళం ॥ అయ్యా । శృతివాక్యముచాలవిన
య్యా । శ్రీవెంకపలిహరిమయమయ్యా । హరిరా
ముకాయనయ్య । శీతమ్మనురామనకియ్య ।
మంచిదియనమీరాదెయ్యా । తనయుడముటుగద
య్యా । రాములమకొట్టగయ్య । యనవార్గుకిని
శిలపయ్యా । బలముతోకదలిపోయ్యా । వానపుల
నాతమశయ్యా । అంగమడుగనిరారయ్యా । న
రాంతకయునిబలుకయ్యా । మాయనుయిడిపినర
య్యా । శిరులిచ్చనుభజనశయ్యా ॥ హరిశారదా ॥
౧౮ ॥ ౩౦ ॥ ఆటతాళం ॥ డాశి । యంగదానిబహు
శరములేశి । నతనొచ్చినరాంతకుపడాశి । భూ
రిగిరిశెప్పిగజముపైనేశి । నపుడాదాటితో నాశిల
కనాశి । చూనమైనదేవాతకుడుకూశి । తా
కీనంతలోద్వబుధుడెనుకేశి । సాలభూజమునవా
నతలబాశి । నేలద్రొబ్బజేశినరక్తరక్తముడసి ।
వానత్రిశరునినలుడుపడిపోసి । రెండుయోజ
నాల గిరినెత్తినేశి । హనుమంతుమూర్ఛబడజేశి
నపుడెసెలుంపుమహోంగరునేశి । పక్కలఘు
పుంశొకుప్పింబిడాసి । వానిపైఘనమీభస్మంబుచే
శి । నంతమహాపాస్వ్యాకవరయనితోశి । రాగ

హనుమ తడతనిపడతో॥ ముష్టిచేబొడువరక్త మునవాశి । కమునసోటవెళ్లగదేహమువిశి । చచ్చినంతనతికాయునెమకేశి । రామచంద్రుపై దృష్టినిలవేశి । వానరవరులగనికేకవేశి । వలిశ హరిచరితభవములనుదోశి । హశారదా ॥౨౨॥

30॥ ఏకతాళం ॥ యేమి । శ్రీరాముడనెవాడే డి । వైకుంఠవాసుడతడేడి । దశరథనందనుడేడి। శాటకిసంహారుడేడి । మునియాగరక్షకుండేడి । హరచాపఖండితుండేడి । దరణీజధవుడువాడేడి । ఖరదూషణాంతకుండేడి । మారీచహంతుడువా డేడి। వాలినిద్రుంచినతడేడి । యాకంధబంధ ముండేడి । నాగపాశవిగళితుండేడి । కుంభకర్ణ హంతుడువాడేడి। రావణునిద్రుంచువాడేడి। విభీష ణుద్ధారయేమి । పదిరూపులైనవాడేడి । వేదాం తవేద్యుడతడేడి । నిరంజనమూర్తితడేడి । జ్యోతి స్వరూపుడతడేడి । నాతనిమీదనాదాడి । చూ పెనుగానచూపుడి । ననుదాకికవులురిబడి । చా పకుడుయనఘుచుభడధూడి । నరిదంబునదుపరాక్షు నుడి । యిదెవచ్చెననుచుపురికేకి । వానునుమూ ర్ఛపొయ్యేడి । వానరులజూచినెదిరాడి । అంగ దుడాదిబలులతోడ । మూర్ఛిల్లినరాములకూడి । పోర్ఘి వాగగనిలక్ష్మణుడి । దానవునిజ పుమునసేడి।

వాడయ్యెనట మాటాడి । నిల్చినలక్ష్మణుడ
వ్వాడి । హా య్యేవ్వయనిచయవరోడి । హా య్యేది
యిపుడెక నుపడి । శ్రీరామచరితభవమీాడి ॥ హా
శారదా ॥౩౬॥౩౭॥ ఆటతాళం॥ యేరా । నిను
ధ్రుంచ రాము డెలను రా । నెరుగలుగంగ వాహ్లో
ను హోర । యదుట్లనిల్చి తెనీవుభంటవురా । యు
ముచుబలుకగా వాడమితికూృగ । శరము లేశినను
నవిదునిమిఘోర । బాణమరిజాశియిదివాసితతు
దుర । తుడిచినట్లుగా వేయుకనివీర । వరుసుతో
శవనిలక్ష్మణునిజార । రథముతో లించిమాటరా
నిటరా । రాముతిమ్మనరమునదూరిపార ।. వేశి
వంతలో వాటిచె ఘోర । రాత్రమెసగదివ్యాస్త్ర
ముల్ పూర । తొడిగి వేశి తెయసుర పైపార । టు
స్సపై శ్వానరుమవచ్చిధీర । సౌమిత్రిబ్రహ్మాస్త్ర
మునసమర ।. నేయుమనప్రయోగముశాయఘో
ర । మైనదావాగ్నినననగజనుదేర । చూచియతి
కాయుడపుకులో మూర । ముసలముద్గరపాసగ
డపార । శాయుధము వేయనవిబ్రమింగి వేర । గని
యుకతాణివంఛణియుదూర । నేయునవిదాటిము
ష్టిచెనసుర । భాదువకుండలములతొదలయుపూ
ర । దునిమిథరజేయగనివార్తయసుర । వరుని
దరుగింప్పచింతచేశిర । రామకథవినుడిభవము

విడిపార ॥ హాశారదా ॥౨౬॥33॥ ఏకతాళం ॥ మంచి । గుణవంతుడనిసుతు నెంచి । పోతివేయుని దుఃఖించి । పుణ్యపుశతంద్రిని గాంచి । ఋందారి శిపల్కైనుమించి । నేనుండగ శోకము బెంచ్చి । వుండవెయనిబోధించి । తంద్రితోశలవుగాంచి । దశముతోకదలిమించి । వస్తువలవంహ్వాబూజిం చి । వతనితోవరములుగాంచి । యస్త్రములు ధరియించి । ఉవిశేకి పులను నెంచి । కోటానకో ట్లుఖండించి । పీనుగ పెంటలుగావించి । శ్రీరామ లక్ష్మణులమంచి । శరములతోడనుముంచి । మూ ర్ఛిల్లగ శేశిమదించి । తండ్రెదురనిల్చివధించి । వస్త్రాసనవంతోషించి । యీకథయువిసశిలమించి॥ హాశారదా ॥౨౭॥3౮॥ ఆటతాళం॥ అంత । రా మచంద్రు నుమూర్ఛితొంత । తెలిశినంతలోహ నుమంతు చెంతి । చేరివిభీషణుడుబలమెంత । వెదకగోరి రాములచేరినంత । యవరుబ్రతికినారో చూచి పొంత । ముగను దెల్పమనసాదళంబంత । చూచిపిలువగాహరిలోకొంత । జాంబవంతుడిని మీరెవరింత । చపుమన్న విభీషణుండంత । నేను పవనజుడుబ్రతికినావింత । యనగహనుమంతు డున్న బలమంత । బ్రతుకగలరంచుయనచపుమి డెంత । నగసంజీవనగముహనుమంత । తెచ్చి

జీవకళలిమ్మనగ శాంత । మూర్తి రామచంద్రుడు
కరుణకొంత । నిచ్చికళలవియ్యపోయినగను త ।
పెరికి తెచ్చి వానరదళంబంత । సాంతముగ లేపి
నగము యాచెంత । చేర్చి రాములకు మొక్కి రవి
కొంత । వుదయగిరి జేరె ఉదిపాంపాంత । హాశా
రదా ॥ ౨౦॥ ౩౭॥ ఏకతాళం ॥ మేలు । వంతట
శ్రీరాములు । సంధ్యాదికృత్యములు । తీర్చుక
మంచిఫలాలు । తెచ్చియ్యభక్షణములు । చేసు
కమ్మది మేలు । జెందిరి రాక్షసులు । చచ్చివా
నరులు । ననియుండగ పశ్చిమచాలు । రవి జేరగ
రాఘవులు । వానరులగనికోరువృాలు । బట్టుకే
దనుజగృహాలు । కాల్చుడీయనబహుమేలు ।
నానవాలములు । బూనుకవుప్పరిగేలు । మేడ
లుగోపురములు । భండారుభవనాలు । నాదిగ
లంకగుళ్ళలు । నిండాగనగ్నికణాలు । రవిదాటి
మండగ మేలు । గనిపించిన శ్రీరాములు । వానరు
లుకృత్యములు । దీర్చియిదిబహుశ్రీలు ॥ హా
శారదా ॥ ౨౭॥ ౩౮॥ ఆటతాళం ॥ అప్పా । వాన
రులు చేశినదిచప్ప । తరముగాదంచు ఘటులువిన
జప్ప । రావణాసురుమరేనకుబలుగొప్ప । సుతుని
బిలిచిచెప్పగ కదలివచ్చె । వీతిహోత్రహోమము
చేశినప్ప । నళవిగాలిబలె శస్త్రాలకుప్ప । కాసి

యుగగనమున జేరి రామప్ప । నాదిగాక వ్రులశర
ములను గుప్ప । శాళి లేః మూర్ఛలు జెందిరప్ప ।
యుందుజూచిన తా వెషైచప్ప । తరముగా విరణ
మును జేశియప్ప । తావ్రు జేరి ముదియల్ల తెల జెప్ప ।
రాములక్ష్మణులజంపి రావప్ప । యనినమాయసీత
ను జేశిగొప్ప । భంటుపీడను చుహనుమంతుడొ
ప్ప । నేత్రములజూడతు నిమిమీయప్ప । కెరుగ
జెప్పుమని వానరులకుప్ప । గూర్చినట్లు జే శెటిమీ
దచప్ప । వశముగాః హోమము శాయగొప్ప ।
వస్తువలుగొంచు సేగి బలమొప్ప । జేరిభక్తి చేనా
శాంతులువొప్ప । చేనుతుండెయూచరిత వినరప్ప ॥
శాశారదా ॥ ౨౨ ॥ ౩౭ ॥ ఏకతాళం॥ చాలా ।
పతనజామతీసకన్నూల । నెదురుగశీతనువాలా ।
యముగానుమ్మని మెని ఘోల । యని వేగిమెజని
రాముల । కెరుగింపవినయింకేల । మనకింకజగ
దమేల । వేగమెజనుడని చాలా । దుఃఖముననుం
దగనురల । వైరినుజామ్మశ్రీరాముల । జేరియు
మాయలుచాలా । గలవయ్యావనమునబాలా ।
మాశీతయున్న దికనుల । గనుమంచుజూపికపు
ల । రాములువినయాముల । మెసగించిలక్ష్మణు
శీల । మంతుమతోడుగబిల । మునజొచ్చికపులు
శేల । ఖిలముగననూరయిదేల । తెమ్మంచుమహో

తుళాల । చెరచినదనుజాదుకనుల ॥ విప్పలుచాల బోరల । గుహవెడలివానరవరుల । కోట్లాగరా ఘువ్రాల । తమ్ముతోకానుమానుల । నర్కుక రణముచాలా । చేసియువానితాల । వింద్రాత్రి మేశిశిల । ములుబల్కితునుమగబాలా । సులో చనవినిబహుమేలా । యానవిరాఘవుల । జేరి యునహాగమనములా । రాములయుదయుగాచా లా । శాయగమేలనిసురల । తృణమునవువ్వులు విల । బడవిడ్చిరియాకథలీలా । వినరయ్యాహరి శ్రీలోల ॥ హాశారవా ॥౩౾॥౩౯॥ ఆటతాళం ॥ అట్టి । నమయానరావణుడెట్టి । వారికిటుశాయ తరమయునిర్ఘుట్టి । బలులగనిరాములతృణముబట్టి । కోట్టెరమ్మంచుచెప్పదివిముట్టి । మూలబల మెల్లకదలిడిశలుట్టి । గట్టిగట్టాగశేషుకునుమిట్టి పడెనునత్రుతముఃలురాతెట్టి । వేళశూలబలము విధిలేకబెట్టి । గుశిలమొనటింపలేకిడిచిపెట్టి । చా లునవిపోయునదిబలుఘుట్టి । వచ్చికండలునుశిల్చి తినిట్టి । వారుథాగానధూళిదివిముట్టి । అంధ కారమైనపుడసురఘుట్టి । రాములెమురసిల్చిన వోయిపట్టి । యతరువచ్చేదిచపుమాన్నట్టి । మా టవిసిబిభీషణుడనెనుఘట్టి । మూలబలమునీవిపు ఘుజగడ్డట్టి । కిరిద్భంచుమనలల్లాక్కబెట్టి । యూర

దవారచటజేసుచుట్టి । యీకథవినిడిశిరియుచే
వట్టి ॥ హుశారదా ॥ ౧౫॥ ౩౯॥ ఏకతాళం ॥ కొ
ట్టు । డిఘురాములబట్టికట్టు । డనుకొంచువానర
ఝట్టు । లందరినికొట్టుకుట్టు । దాటియుగాను
లతట్టు । వీక్షించెకూతల్ బెట్టు । చునురాగతె
లిశెటట్టు । తనవిశ్వరూపముమట్టు । చూపియు
నిలనెత్తట్టు । శ్రీరాములేకనుపడినట్టు । లైవృణ్యా
జనులగోట్టు । దనిమొదలుబెట్టిట్టట్టు । చూడక
నసురలతట్టు । ద్రిష్టించెశరముగపెట్టు । వేము
గకోట్లమట్టు । మీరియుదనుగనట్టు । శ్రీరాముల
గనయామట్టు । రవికోటికాంతిగప్పట్టు । శరమే
వృటతీవ్రుటసెట్టు । తెలియుగతరమాయట్టు । లని
యుడిగితెచపెదమట్టు । కోటణాగితెమ్మెదిపిము
ట్టు । నవికోటనతలమొరపెట్టు । నవికోటివరా
ములుబట్టు । కొనియిల్లునగంటయుగొట్టు । నల్లా
మనపత్రకమిట్టు । విడువకముహూర్తంబట్టు । మొ
గశేనుహేమహేమటుకిట్టు । లనిదెల్పునభూత
ములట్టు । చోరబడితాళముబట్టు । కొసినానుచు
తినిమోశెట్టు । మెదడూనుమూంసలెట్టు । కట్టు
కగృహములబెట్టు । కొనియుండిరిదనుజులనట్టు ।
పాలిపోవనియ్యకమట్టు । గాదునిమియురాము
బువట్టు । కొనివిల్లులమ్ములనితట్టు । వంచుకొనవి

తుట్టు , దివిజులుపువ్వులుబట్టు , కొసిచల్లిరిముం
గ్రొట్టు । ఈగాకథయుభవములగొట్టు ॥౨౨॥౨౦॥
ఆటతాళం ॥ అంత । యీవార్త దనుజనతులం
త । దూతికలుజూచిచప్పగాసాంత । ముగనువిని
ఘోరురోదనింతంత । యనగనేడ్చుసతీపోయినగ
రంత । చూచిరావణుని నెదుటబహుచింత । గాను
పారలెడవినవెనుకపంత । ములునుబల్కి వెళ్లెను
లంకవంత । దాటిశ్రీరామునెదుటనిలిచెంత । యు
ద్ధమునుశాయయూపాత్ముడంత । యుద్ధోన్మత్తు
డాదిగాకొంత । దళమువచ్చివానరులమద్దింత ।
మానయంగదుడుతాకిబలువింత । గానుసాలభూజ
ము పెరికిదంత । ములునుడుల్లగానెదరబడెనంత।
యుద్ధోన్మత్తుడెముశేరికొంత । యూపాత్మునిశిప
వవజండంత । వాలమునబట్టివిశిరెయునంత ।
మొందవినిరావణుకుదిక్కులంత । వణకరాముల
నుతాకవతడంత । రోమరోమానకుద్యములకం
త । లంతగాశరము వేయవాడంత । తాళజాలక
నులేవనగరిచ్చంత । జేరిచింతించుయుదిదురిలేహం
త । గనుకచెప్పెనువినుడిమీరంత ॥ హాశార
దా ॥౨౮॥౨౧॥ ఏకతాళం ॥ వేడు । కలతో
ఢమరలుజోడు । గూడుకములతోడు । కొనివ
చ్చిదివినమూడు । దనుచుండవరమేశ్వరుడు । బ్రం

హ్మాయునతులతోఁడు । కొనివచ్చిహరిరావణుఁడు।
పోరాగబలువెవరోఁడు । దురాయునినుగ్రదెవుఁడు ।
శ్రీరాముదులక్ష్మణుడు । కొనియుంజెను వానర
వరుడు । నాదిగసత్యముతోఁడు । గానుండిరి
యిదిభవమురాదు ॥ హాశాఽదా ॥ ౧౨ ॥ ౪౨ ॥
ఆటతాళం । అవ్వురా । శ్రీరాము నెదిరించిపోర ।
ఫళముగాదనుచురావణుడుశూర । వరులుహత
మైరియుంకతానూర । కుంభద్రైష్ణుమెచ్చ్వదని
మేర । మీాదపదితలలకిరీటాలుపూర । నుంచిది
వ్యాస్త్రములురథము జేర । తెచ్చిబలువెల్లతన
వెంట జేర । యరదమెక్కిఖడ్గతోమురార । వృ
శ్చికపురోమ వేగనీపురార । వర్వ్యరోముడాపాదప
డర । దీర్ఘజింహ్వాడారక్త్రరోమారా । అగ్నివ
ర్ణ్లడారారయనిశూర । వరులదోఁడ్కొనెటుగదలి
తినపుర । మెళ్లధరదిరిగెస్పారెతీరాత । యనగదిగ్గ
జములూగెనహియదర । చుక్కలురివెరవిమార్గ
మిడిపార । గానుకూతిలిడిరణభేరిఘోర । ముగ
ను వేయించిశంఖములుపూర । నొక్కపెట్టమ్రో
యించెవానర । వరులదాళగాభంటులనుదార ।
శ్లిల్లిదివినుండివెట్లులునుమీార । యీచరితభవ
బంధమిడిపార ॥ ౨౨ ॥ ౪౩ ॥ ఏకతాళం। నిండు।
కోపములకవులచందు । బెండాడగయుంగదుండు।

రక్తరోముఁడాతలపడియెందు । గాఘోరగతలపం
డు । బగలగయుంగదుండు । గిరియెత్తియేశిప్రచం
డు । డైకూలినరాక్షసుండు । చావగసర్పరో
ముండు । నలుడుబోరనఖండు । డైలోకనగవివృ
ద్ధండు । డైవినరగయాదనుజుండు । నీల్గెఖడ్గరో
ముండు । రౌద్రమువతాకనీలుండు । తాళిమున
జెటికితలపండు । తప్పెలుగనెయకపిదండు । కో
యునగననణగెదనుజుండు । పవనజుడుదీర్ఘజింపహ్వాం
డు । భల్ఘోరగకోపముమెందు । గాబట్టినుర
మువడిరెండు । నప్పలుగముష్టిమద్దండు । డైబొ
డువగరక్కసుండు । చావగనుచూచియాఖండు ।
డదరవృశ్చికరోముండు । సుగ్రీవునితాకగగండు ।
ఖారగనెగశితలపండు । తుముగుగధుముకదను
జుండు । యముజేరెనగ్నివరుండు । హాహాయని
మంటలుమెండు । గాజట్టుకరాకపురొండు । గా
నకజనరాముండు । నందరినితనయునకుండు । ను
విబాణములోదనుజుండు । గావగనేశిభఃబనిం
డు । మోదకునుండెరాముండు । నగినదను
జులదండు । గనివేగమెరావణుండు । శ్రీరాముని
శాదిరెవిసుండు । యాచరితచవులకుపండు । హా
శాఖదా । ౩౮ ॥ ౪౪ । ఆటతాళం । ఆదా ।
రావణుమ్మశ్రీరాముతోడ । కాకకోవిధమునజగ

। సురలువానరులు నుదివినుండిచూడ ।
ఎంరుఘోరంబుగాఁగల్పెరాఁడ । సమరమిగుపురు
షధైర్యంబుతోడ । శేయుచూడగారాఘవా
చూడ । నాతోఁ పోరఁ లేవని బ్రంహాస్త్రతోడ । కొ
న్నియస్త్రములు వేయు ప్రతితోడ । వేశితప్పించి
పోరాటనావ । నేను వేశెదనుయని సురమునగా
ధ । మాట నేనింటముష్టిబల్ చూడ । నేయవా
డపుడునై రాఘవుడ । వేశితివియనుచు నేనింటి
తోడ । రామచూడరాయుక్ రొమ్ముగాఢ । నేయు
నై రావణాయనుచుగాఢ । మైనశరము చేనసుర
తూగడ । కొట్టిభళిభళిర రామచంద్రుడ । యను
నుచుమెచ్చిపదిబాణములతోడ । నాటివేయభళి
భళిరాతుసూడ । వేశితివిరోయని వేట్కతోడ ।
యీరీతినిద్దరిపోరుచూడ । సురాసురలుకలికి
ఘోరులకూడ । తాకునట్టుగాపోరటచూడ । న
త్రుడు శ్రీరామసీబిరుదువ్రాత । కొట్టుదనుచుయా
తమ్మునితోడ । పలికె ప్రాణమునువిడిచియాడ ।
చెంపునా పుంగాయవాడ । రాముడునాదు
ననుకున్న పేడ । ననుచూరుడిచ్చినట్టిశక్తివుడ ।
పెటికిసంధించెబల్ముష్టితోడ । తప్పగాకనుచు
విడిచిరాఘవుడ । నీకుబిరుదుగల్గితేడినితోడ ।
వకుండ శేయువమునచ్చతూడ । యునగయాశ

త్రిజగములల్లాడ। మంటగప్పుకొని లోగగనతలపం
డ। భీకరముతో విభీషణుడ। వెనకురమ్మను
గుతికిలక్ష్మణుడ। శరముకెదురైనరొమ్ముతో గ
డ। శాకమూర్ఛపోయిరావణుడ। లంకజొచ్చె
మాయాకటెకథయువినుడ॥ హరిశారదా॥ రం॥ రాగ॥
ఫ శాలం॥ చాలా। లక్ష్మణునుమూర్ఛలియులు।
పైబడినతనకన్నుల। చూచియుతనకరాల। నెత్తి
పలేవకచాలా। ధైనుండినశ్రీరాముల। సమయా
నత్తులజల। కొలకగధరణిజయాల। మనకీరక
యుద్ధమునేల। తమ్ముడు లేవడివేల। దైవముక
రుణదేలా। నైనడచునోయునిబహువిల। కించ
గజానకిలోల। యీరీతినచిత్తమురయాల। శోకం
బుమానిచాలా। హనుమంతునియాపథాల।
నగమొందుతెమ్మనమేలా। పిరునితోనానచా
లా। భల్లూకపతిశ్రీరాముల। చవినాటకపణు
కథల। పవనజునిజేరివేల। లంఘనతోజీవమణు
ల। గిరితెమ్మనిమనుచలా। దుర్వ్యయుపొమ్మ
నకోశ। హనుమంతుమనుమాయాల। కోల
నొకటిగనియాజాల। మునుశాగగమకరిచాల।
బ్రెంగగదానికొల। మాడుచుదునిదిముములు।
శాపంబుబాపిమాయల। మాల్యవంతునిగొట్టి
పేలా। పలికెననగమాభీల। శాక్షులమనిమ